
ÖTÜKEN

ARİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİR DÜNYASI

Saadettin Yıldız

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1526
KÜLTÜR SERİSİ: 883

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-937-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1997, Millî Eğitim Bakanlığı

2. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Tashih: Yağmur Yıldırımay Bayrakçı

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Saadettin Yıldız; 1946 yılında Sivas Şarkışla Demirköprü (Kızıldon) köyünde doğdu. Yedi sekiz yaşlarındayken, öğrenim için köyünden ayrıldı. İlkokuldan sonra hep yatılı okudu. Pamukpınar İlköğretmen Okulunu, Ankara Yüksek Öğretmen Okulunu ve Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesini bitirdi. Yeni Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans ve doktora yaptı.

Değişik dergilerde makaleleri yayımlandı. Yayımlanmış eserleri şunlardır: *Arif Nihat Asya Nesirler* (İnceleme, 1991), *Irmak Dağlar Ötesinde* (Mensûreler, 1995), *Üniversiteler İçin Türk Dili* (Komisyon, Ders Kitabı, 1995), *Tanzimat Dönemi Edebiyatı* (Ders kitabı, 2006), *Arif Nihat Asya* (Biyografi, 2006), *Bayrak Şairi Arif Nihat Asya'dan Seçmeler* (İnceleme-Metin, 2009), *Hasret Damlaları* (Mensûreler, 2017).

Bu kitabın ilk baskısı olan *Arif Nihat Asya'nın Şiir Dünyası* adlı eseriyle TYB İnceleme Dalı Yılın Yazarı ödülünü aldı (1997).

Çanakkale Onsekiz Mart, Eskişehir Osmangazi, Ahmet Yesevi, Girne Amerikan üniversitelerinde çeşitli kademelerde görev yaptı. Halen Lefke Avrupa Üniversitesinde Yeni Türk Edebiyatı profesörüdür.

Evli ve üç çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Birinci Baskıya Ön Söz 11
İkinci Baskıya Ön Söz 15

BİRİNCİ BÖLÜM
ARİF NİHAT ASYA'NIN HAYATI-ŞAHSİYETİ-ESERLERİ

1. HAYATI VE ŞAHSİYETİ 19
1.1. HAYATI 19
1. 2. ŞAHSİYETİ 45
1.2.1. Şahsiyetinin Teşekkülünde Rol Oynayan Faktörler 45
1.2.2. Arif Nihat'ın Şahsiyet Özellikleri 51
1.2.2.1. Arayış ve Tereddütler Devresi 53
1.2.2.2. Olgunlaşma ve Karar Devresi 68
2. ESERLERİ 93
2.1. Şiir Kitapları 94
2.2. Nesir Kitapları 103
2.3. Kitaplarına Girmemiş Olan Şiirleri 108
2.4. Nesir Kitaplarında Bulunan Manzumeleri 113

İKİNCİ BÖLÜM
ARİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİRİ

1. ARİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİRİ 119
1.1. ŞİİRE YÖNELİŞİ 119
1.2. ŞİİRİNİN VAR OLUŞ SAFAHATI 122
1.2.1. Şiirinde Devreler 123
1.2.1.1. Hazırlık Devresi 124
1.2.1.2. Olgunluk Devresi 146
1.2.2. İlham Kaynakları 149
1.2.3. İktibaslar: 156
1.2.4. Değişiklikler 159
1.2.5. Benzerlikler ve Tekerrür 171
1.2.5.1. Şiiri ile Nesri Arasında Benzerlikler 175
1.2.6. Çeviri Şiirleri, Başka Dillerde Söyledikleri ve Başka Dillere Çevrilmiş Olan Şiirleri: 177
1.2.7. Diğer Güzel Sanatlara Karşı İlgisi, Özel Zevk ve Merakları; Bunların Şiirine Etkisi 179
1.3. ŞİİR ANLAYIŞI 187
1.3.1. Şiirin Mahiyeti ve Fonksiyonu 187
1.3.1.1. Millî Edebiyat Nedir? 191
1.3.1.2. Şiirde Kalite Meselesi 192
1.3.2. Şiirin Gayesi 194

1.4. ŞİİRİNİN DIŞ YAPI (ŞEKİL) ÖZELLİKLERİ 199
1.4.1. Nazım Birimi 199
1.4.2. Nazım Şekli 202
1.4.2.1. Geleneğe Bağlı Nazım Şekilleri 203
1.4.2.2. Geleneğe Ait Şekillerin Değiştirilmesiyle Elde Edilen Nazım Şekilleri 212
1.4.2.3. Serbest Nazım Şekilleri 217
1.5. ŞİİRLERİNDE İÇ YAPI (MUHTEVA) ÖZELLİKLERİ 221
1.5.1. Dil ve Üslup 221
1.5.1.1. Âhenk Unsurları 222
1.5.1.1.1. Armoni 222
1.5.1.1.2. Ritm 228
1.5.1.1.2.1. Vezin 228
1.5.1.1.2.2. Kafiye 249
1.5.1.2. Kelime Kadrosu 267
1.5.1.2.1. Türkçe ve Yabancı Kelimeler 269
1.5.1.2.2. Kelime Çeşitleri 271
1.5.1.2.2.1. İsimler 272
1.5.1.2.2.2. Sıfatlar 279
1.5.1.2.2.3. Fiiller 282
1.5.1.2.2.4. Zamirler 293
1.5.1.2.2.5. Zarflar 295
1.5.1.2.2.6. Edatlar 297
1.5.1.2.3. Kelime Grupları 301
1.5.1.2.3.1. Tekrar Grupları 302
1.5.1.2.3.2. Deyimler, Atasözleri ve Mahalli Söyleyişler 304
1.5.1.2.3.3. Farsça ve Arapça Terkipler 304
1.5.1.3. Cümle 307
1.5.1.4. Hayal Unsurları 315
1.5.2. Muhteva Unsurları 344
1.5.2.1. Dış Âlem Unsurları 345
1.5.2.1.1. Yeryüzü ile İlgili Unsurlar 345
1.5.2.1.2. Gökyüzü ile İlgili Unsurlar 370
1.5.2.1.3. Karanlık ve Aydınlıkla İlgili Unsurlar 375
1.5.2.1.4. Toplum ve İnsan 378
1.5.2.1.5. Yurt ve Tabiat Güzellikleri, Turistik Yerler 382
1.5.2.1.6. Renkler 386
1.5.2.1.7. Zaman 390
1.5.2.2. İç Âlem Unsurları 395
1.5.2.2.1. Aşk 396
1.5.2.2.1.1. Kadın ve Aşk 396
1.5.2.2.1.2. İnsan Sevgisi 400
1.5.2.2.1.3. Yaşama Sevinci 407
1.5.2.2.1.4. Hürriyet Fikri ve Özlemi 409

1.5.2.2.2. Şikâyet 411
1.5.2.2.2.1. Zamandan Şikâyet ve İnsanı Tenkit 411
1.5.2.2.2.2. Yalnızlık-Gurbet, Hasret ve Öksüzlük 416
1.5.2.2.2.3. Yaşlılık Duygusu 420
1.5.2.2.3. Varlık-Yokluk 422
1.5.2.2.3.1. Kader 423
1.5.2.2.3.2. Ölüm 425
1.5.2.2.3.3. Aşma-Yücelme Arzusu 428
1.5.2.2.4. Dinî-Tasavvufî Unsurlar 432
1.5.2.2.4.1. İman ve Dinî Heyecan 435
1.5.2.2.4.2. Din Büyükleri ve Mensupları 438
1.5.2.2.4.3. Mâbedler-Dinî Yapılar 442
1.5.2.2.4.4. Dinî-Tasavvufi Günler ve Törenler 447
1.5.2.2.4.5. Tasavvuf ve Tasavvufi Cezbe 450
1.5.2.2.4.6. Tasavvuf Büyükleri ve Mensupları 454
1.5.2.2.5. Millî Unsurlar 458
1.5.2.2.5.1. Vatan ve Millet Sevgisi 459
1.5.2.2.5.2. Tarih ve Mazi 463
1.5.2.2.5.3. Bayrak ve İstiklal 469
1.5.2.2.5.4. Türk Büyükleri 474
1.5.2.2.5.5. Hikâye ve Efsane Kahramanları 481
1.5.2.3. Diğer Muhteva Unsurları 485

GENEL DEĞERLENDİRME 489
KAYNAKÇA 501
A. Hakkında Yazılanlar 501
B. Yararlanılan Kaynaklar 511

EKLER 515

DİZİN 541

İKİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ

Bu çalışmanın adını koyarken, hepimizin hocası rahmetli Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın Tanpınar'la ilgili çalışmasına verdiği adı örnek almıştım. Kaplan Hoca'nın adlandırması ve Tanpınar'a bakış tarzı gösteriyordu ki, şairlerin "şiirle inşa edilmiş bir dünya"sı vardır ve bu dünya, renk renk ibrişimlerle örülmüş bir kozadır. Sanatçıları tanımak için bu kozanın içine girmek gerekir. "Arif Nihat Asya'nın Şiir Dünyası" adını bu düşünceyle tercih ettim. Böylece, oluşmaya başlayan bir geleneği de sürdürmüş oldum.

Arif Nihat gibi, zor bir zamanın içinden sıyrılarak gelmiş sanatçının şiiri de "bir dünya inşası" olmalı, diye düşünmüştüm. Yirmi beş yıldan fazla bir zamandır üzerinde yaptığım çalışmalar, düşüncemi doğruladı. Arif Nihat, bütün çeşitliliğine, dışa açıklığına rağmen, kendi içinde "hüzünlü bir dünya"nın bütün sızılarını duya duya yaşayan ve şiirinin özünü bu sızılarla mayalayan bir şairdir. Sanatçının psikolojisi ile eseri arasındaki gizli-açık bağlantıları ortaya koymayan bir biyografinin eksik kalacağı düşüncesiyle, bu sızıların kaynaklarını bulmaya çalıştım. Şiirde "söz", her zaman için, arkasında bir fikir ve duygu hâlesi ile birlikte yer alır. İlk bakışta ışığı bol olmasa da bu halenin yolumuzu aydınlatacak iksiri içinde taşıdığını düşünmeliyiz.

Dili güzel kullanmanın en son merhalesi şiir olsa gerektir. Bu son merhalede dil öyle incelir ki kaba fikirlerin orada barınmasına imkân kalmaz. Şair bu sebeple fikri imbikten geçirmeye çalışır; bir kelime için aylarca, yıllarca beklediği olur. Damıtma zor iştir; damla damla biriktirebilirsiniz, dilin özünü ve şiiri öyle elde edersiniz ancak. Araştırmacı, şairin dünyasına adım atarken o özün tadına varmaya çalışmalı; kapıyı çalarken sessiz, edepli ve uyanık olmalıdır. Aksi halde şairin de şiirin de dünyası incinir. Buna çok dikkat etmeye çalıştım.

Bilmem gerekenlerin, bildiklerimin binlerce katı olduğunu bildiğim için, sadece somut bilgilerle hüküm vermeye özen gösterdim. Edebiyat biliminin de -duygusal temellerine rağmen- diğer bilimler kadar objektif

olmayı hedeflemesi gerekir. Bizim objektifliğimiz, kaçınılmaz bir duygusallığın içinden çekilip çıkarılması gereken, oldukça hassas bir "tutarlılık"tır; tutarlı olmaya ve öyle kalmaya özen gösterdim.

İlk baskısı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bu kitabın ikinci baskısı, aradan geçen yaklaşık yirmi yıllık zaman içinde öğrendiklerimizi de değerlendirme fırsatı verdi. Ana bakış açısı aynı kalmakla birlikte, bazı güncellemeler, küçük eklemeler ve çıkarmalar yaptım.

Eserin yeniden hazırlanması aşamasında Arif Nihat Asya'nın evrakını kullanmama her türlü desteği veren kızı Fırat Asya'ya ve oğlu Murat Asya'ya teşekkür ederim.

Kitabın bu ikinci baskısını, hocalığıyla, insanlığıyla, fikir namusuyla hepimize örnek olan hocam Prof. Dr. M. Necmettin Hacıeminoğlu'nun aziz hatırasına, rahmet dilekleriyle, ithaf ediyorum.

Saadettin Yıldız
Lefke-KKTC, 2017

BİRİNCİ BÖLÜM

ARİF NİHAT ASYA'NIN HAYATI – ŞAHSİYETİ – ESERLERİ

1. HAYATI VE ŞAHSİYETİ

1.1. HAYATI

Arif Nihat'ın doğum tarihi, çeşitli kaynaklarda, 1901'den 1905'e kadar değişen tespitlerle verilmiştir. Bunda, hicri veya Rumi tarihlerin çevrilmesindeki yanılmaların etkisi bulunduğu gibi, yanlış tespitlerin aynen tekrar edilişinin de etkisi vardır. Resmi belgeleri bir yıl farkla doğrulayan şu satırlar, bu konudaki tereddütleri ortadan kaldırmaktadır:

> "*(...)*
> *1321 Zilka'de-i Şerife'nin yirminci ve 319 Kânûnisânî'nin yirmi beşinci ve Rûz-ı Kaasim'in doksan ikinci Pazar günü vakt-i duhâda ya'ni saat üç raddelerinde Zîver bendenizin bir erkek evlâdı dâr-ı dünyâya tevellüd eyledi. Mevlâ-yı Müteâl Hazretleri merkuum ve vâlideynine uzun ömürler ihsân buyursun, âmîn.*
> *(...)*
> *İsmi Mehmed Ârif tesmiye olundu.*" (bkz. Ek:1-b)

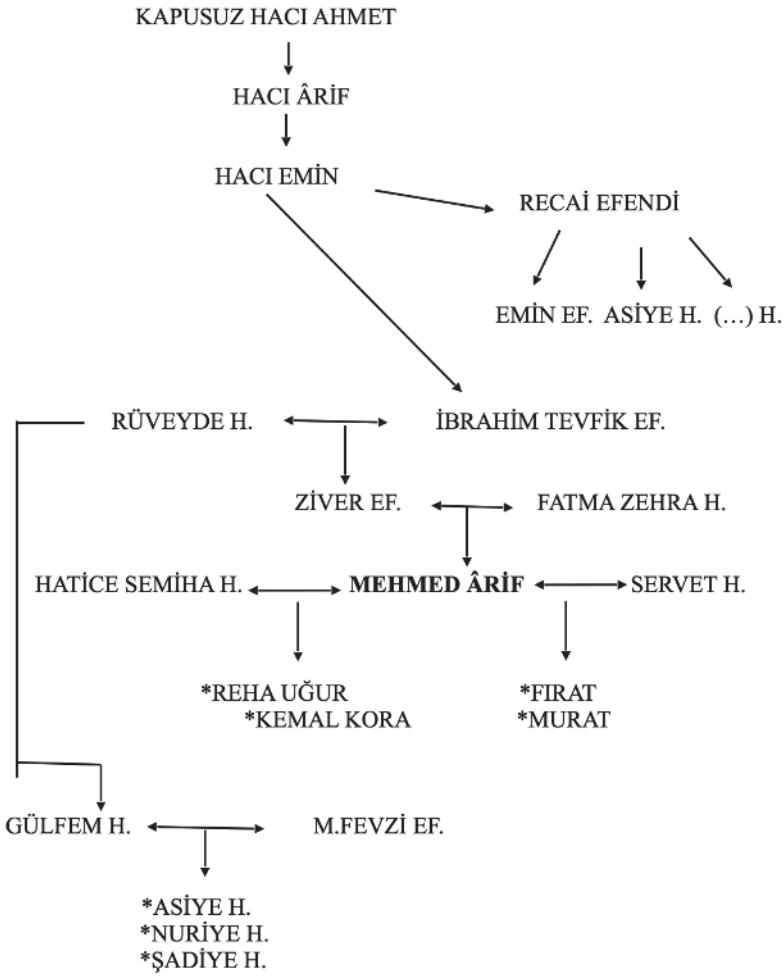
Çatalca'ya bağlı İnceğiz köyünde oturan İbrahim Tevfik'in (Tevfik Hoca) İstanbul-Kocamustafapaşa'da mukim debbağ Recai Efendi'ye yazdığı bir mektuptan aldığımız yukarıdaki satırlarda verilen bilgilere göre, Arif Nihat'ın doğum tarihini şu şekilde tespit ediyoruz: Rumi tarihle,25 Kanunisani 1319; hicri tarihle, 20 Zilkade 1321; miladi tarihle, 7 Şubat 1904. Şairin hicri doğum tarihi, görebildiğimiz bütün resmi kayıtlarda 1320 olarak geçmektedir (bkz. Ek: 2,3,6,7).

Doğum yeri, Çatalca'ya bağlı İnceğiz köyüdür.

Mehmed Arif'in baba tarafı, Kapusuzlar lakabıyla şöhret bulmuştur. Bilinen en büyük dede Kapusuz Hacı Ahmet, Tokat'a bağlı Kapusuz köyünden İstanbul'a göçmüş ve orada debbağlıkla uğraşmış olan bir ahi ustasıdır[1].

---

[1] *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*'daki "Kapusuz Hacı Ahmet" adlı şiirinde, ondan,

TABLO:1- **Arif Nihat Asya'nın Soy Şeması**

Tablo-1'deki soy şemasında görüldüğü gibi, Mehmed Arif, Ziver Efendi ile Fatma Zehra Hanım'ın tek çocuğudur. "Yürek'te yer alan" (1321) adlı şiir, bu durumu aydınlatmaktadır:

"Yaş dökerek der sana bir dul kadın:
'Ağla ey öksüz yuvamın kumrusu!'
Bir dede der, hıçkırıp: 'Ârif'tir o...
Zîver'imin ilk ve son yavrusu!'"

Çevresinde Tevfik Hoca adıyla bilinen maruf İbrahim Tevfik Efendi'nin oğlu Ziver Efendi, 14 Şubat 1904/1321 Pazar gecesi, muhtemelen askerdeyken yakalandığı taun hastalığından vefat edince, Mehmed Arif, henüz yedi günlükken dedesinin himayesine kalır.

Genç yaşta dul kalan Fatma Zehra Hanım, oğlu üç yaşına gelinceye kadar evinde, kayınpederinin yanında kalmış, sonra da Osmanlı ordusunda görevli bir subay olan Filistinli Abdürrezzak Efendi ile evlenir. Bir yıl kadar İstanbul'da kaldıktan sonra, kocası Abdürrezzak ve ondan olma çocuğuyla birlikte Filistin'e yerleşmek üzere yola çıkar.

Giderken Mehmed Arif'i de götürme isteği İbrahim Tevfik Efendi tarafından reddedilen Fatma Hanım, ziyadesiyle üzülür; bu üzüntüden kaynaklanan süt zehirlenmesi sonucu, kucağındaki bebek yolda ölür. Böylece, ilk çocuğunu İnceğiz'de bırakmanın, ikincisini de Mersin'de toprağa vermenin derin üzüntüsüyle hüsran içinde Filistin'e varır.

Bu sıralarda Mehmed Arif dört yaşına gelir, İnceğiz köy mektebinde, ilk hocası Hüseyin Efendi'den elifba öğrenmeye de başlar. Fakat kısa bir zaman sonra, babaannesi Rüveyde Hanım vefat eder ve Mehmed Arif'in uzun yıllar sürecek olan "göçebe hayatı" başlar.

Babasının ana bir kardeşi Gülfem Hanım[2], Çatalca'ya bağlı Örçünlü köyünde oturmaktadır. Kocası, Safranbolu'nun Yazı köyünden Yüzbaşı Mehmed Fevzi Efendi, Örçünlü'ye yakın bir köy olan Nakkaş civarındaki tabyalarda görevli bir Osmanlı zabitidir. Mehmed Arif'i yanlarına alırlar.

Mehmed Arif, halasının üç kızı Asiye, Nuriye ve Şadiye ile tam bir abla-kardeş yakınlığı içindedir; onlarla beraber Örçünlü köy mektebine devam eder.

"Kendisi tabaklar şeyhi" diye bahseden şair, daha sonra, onun tabaklar şeyhi değil de Ahi ustası olduğunu tespit etmiş; ancak, şiiri bozmamak düşüncesiyle, "tabaklar şeyhi" ifadesini değiştirmemiştir.

[2] Rüveyde Hanım'ın, İbrahim Tevfik Efendi'den önceki kocası Çatalca Müftüsünden olma kızıdır.

Zaman, Osmanlı İmparatorluğunun son derece karmaşık meselelerle karşı karşıya bulunduğu, kritik bir zamandır. Balkan Harbi'nden hemen önce, Yüzbaşı Mehmed Fevzi Efendi ve ailesi, İstanbul'a göçer. Daha sonra Örçünlü köyü de toptan göçecektir[3].

Mehmed Arif, İstanbul'da bazen halasında bazen de babasının amcası Recai Efendi'nin yanında kalır. Halasındayken Haseki'de, amcasındayken Kocamustafapaşa'da mahalle mektebine gider.

Uyanık ve girişken birisi olduğu anlaşılan Gülfem Hanım, onun düzenli bir tahsil görmesi arzusundadır. Yeğenini Yusufpaşa'daki Gülşen-i Maarif Rüştiyesine kaydettirir. 1991-1912 öğretim yılında başladığı Gülşen-i Maarifi 1915-1916 öğretim yılında bitiren Mehmed Arif, yine halasının gayretleri sonucu, maarif teşkilatında hayli nüfuzu bulunan Gülşen-i Maarif Rüştiyesi Müdürü Ali Bey'den yardım görür; devletin koruyucu kanadı altına girer: Artık, Bolu Sultanisi parasız yatılı talebesidir. Bu suretle, *"Babamdan dedeme, dedemden halama, halamdan amcama (babasının amcası Recai Efendi) kaldım. Sonunda amcamdan halama dönmüş ve halamdan millete kalmıştım"*[4] sözleriyle özetlediği "himaye yelpazesi" tamamlanır.

Bolu Sultanisindeki tahsili dört yıl sürer. Bu süre içinde, daha ilkokul talebesiyken ilgi duyduğu şiirle pek ilgilenmez; daha çok resimle uğraşır. 1916-1917 öğretim yılında başladığı Bolu Sultani-

---

[3] Arif Nihat, *Defne*'nin 62. sayısında, kendisi tarafından kaleme alınan *"*Arif Nihat Asya Kimdir?*"* başlıklı yazıda; *"Arif bu aileyle (halasının ailesi) ve köyce İstanbul'a göçtü"* demektedir. Ancak, 6.12.1927'de Yüksek Muallim Mektebinden mezun olduğuna göre, bu tarihten geriye doğru, dört yıl Yüksek Muallim Mektebi, üç yıl Kastamonu Sultanisi (ikinci devresi), dört yıl Bolu Sultanisi (birinci devresi), beş yıl Gülşen-i Maarif Rüşdiyesi (ilk tahsil) olmak üzere toplam on altı yıllık resmi tahsili hesaplandığında, 1911-1912 öğretim yılında İstanbul'da Gülşen-i Maarif Rüşdiyesi öğrencisi olması gerekir. Hatta, bu okula girmeden önce Kocamustafapaşa ve Haseki'de mahalle mekteplerine devam ettiği de bilindiğine göre, Arif Nihat'ın İstanbul'a geliş tarihini daha geriye bile götürebiliriz. Arif Nihat'ın ilk ve orta tahsilini yaptığı 1911-1923 yılları arasında, bu iki tahsil devresi toplam on yıldır. Bu konuda daha geniş bilgi için şu eserlere bakılabilir:

* Prof. Dr. Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Sistemi*, 1982, s. 181.

* Prof. Dr. Hasan Ali Koçer, *Türk Millî Eğitim Teşkilatı-I*, 1981, s. 99.

* Prof. Dr. Hasan Ali Koçer, *Türkiye'de Modern Eğitim'in Doğuşu ve Gelişimi*, 1970, s. 218.

* Osman Nuri Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, *II*. Cilt, 1977, s. 587.

[4] Arif Nihat Asya, "Kayıplar", *Enikli Kapı,* s. 62.

si birinci devresini (devre-i ûlâ) 1919-1920 öğretim yılında bitirir; fakat ikinci devre kaldırıldığı için,1920-1921 öğretim yılında Kastamonu Sultanisine nakledilir.

Balkan Harbi'ni İstanbul'da, Birinci Dünya Harbi ile Millî Mücadele'nin ilk yıllarını Bolu'da geçiren Mehmed Arif, Millî Mücadele'nin en hareketli günlerini de Kastamonu'da idrak eder[5].

Kastamonu, Millî Mücadele'nin hem heyecan ve fikir hem reaksiyon odaklarından biridir. "Büyük dava" ya katılmak, vatan müdafaasında kendine düşeni yapmak gayesiyle Anadolu'ya geçen (veya kaçan) aydınlar, İnebolu yolunu kullanırlar; Kastamonu'ya da uğrarlar. Kastamonu'da yayın faaliyetleri de yoğundur ve bilinçli insanlar elinde yürümektedir.

Millî Mücadele'nin en kuvvetli ateşleyicilerinden biri olan Mehmed Âkif, *Açıksöz* idarehanesindeki sohbetlere katılır, camilerde vaazlar verir; daha sonra Maarif Vekilliği yapacak olan Mustafa Necati Bey, İstiklal Mahkemesi Reisi sıfatıyla, Fecr-i Âtî topluluğu şairlerinden Mehmed Behçet (Yazar) Bey de sultani müdürü olarak Kastamonu'dadır.

Artık, çocukluk devresini tamamlamış bulunan genç Mehmed Arif, bu ortamı iyi değerlendirir: Sultanideki sanat faaliyetlerine katılır; *Açıksöz* gazetesi ile hocası Enver Kemal Bey'in "Heyet-i Tahririyye Müdîri" olduğu *Gençlik* adlı mecmuada şiirlerini yayımlar[6]; *Açıksöz* idarehanesindeki sohbetleri dinler. *Açıksöz*'cü Hüsnü ve Hamdi Beylerden, Mehmed Behçet ve Mustafa Necati Bey'den teşvik ve iltifat görür.

Şair, Kastamonu'da yazdığı şiirlerin bir kısmını, daha sonra, *Heykeltıraş* adlı ilk şiir kitabına koyacaktır.

1922-1923 öğretim yılında sultani tahsilini tamamlayan Mehmed Arif, İstanbul'a Ankara üzerinden döner ve Maarif Vekaletine uğrar; tahsile devam imkânlarını araştırır. Vekaletten ilgi ve yardım görür. Bu sayede, o zamanki adı Dârü'l-Muallimîn-i Âliye olup 1924-1925 öğretim yılında değişen İstanbul Yüksek Muallim

---

[5] Arif Nihat, (3) numaralı dipnotta künyesini verdiğimiz yazıda: *"(...) Birinci Dünya Harbi'ni İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da; Millî Mücadele yıllarını Kastamonu'da geçirmiş oldu"* diyorsa da, burada bir dizgi yanlışı veya zühul söz konusudur.

[6] Şair bu ilk şiirlerinde, "Sultanîden Mehmed Ârif" ve "A.N." (Ayın.Nun) imzalarını kullanmıştır.

Mektebine, önce misafir, sonra da yatılı öğrenci olarak kabul edilir (1923-1924 öğretim yılı).

1924'te, Yüksek Muallim Mektebi ikinci sınıf talebesiyken *Heykeltıraş*'ı yayımlar. Bu eserinde "Arif Nihat" imzasını kullanmıştır.

Bu arada, İstanbul Postahanesi Harici Telgraflar Kaleminde kısa bir müddet çalışır. Daha sonra, Anadolu Ajansı İstanbul Bölge Mümessilliğinde iş bulur. Hemşehrisi ve şair arkadaşı Necmeddin Halil (Onan, Çatalca-1902) de orada çalışmaktadır. Onun yardımıyla girdiği ajansta önce mübeyyizlik, arkasından da muharrir muavinliği yapar; bir ara, ajansın gece bültenini de çıkarır.

Yüksek Muallim Mektebi son sınıf talebesiyken, bir tarafı saraya dayanan ve o zamanlar İstanbul-Suadiye'de oturan nüfuzluca bir ailenin kızı Hatice Semiha Hanım'la evlenir. Bu evlilikten Reha Uğur ve Kemal Koray adlarında iki oğlu dünyaya gelmiştir[7].

Mehmed Arif, 6.12.1927 (1926-1927 öğretim yılı) tarihinde, İstanbul Yüksek Muallim Mektebi Edebiyat Zümresinden mezun olur ve 32 numaralı diplomayı alır (bkz. Ek: 3). Mart 1928'de Adana Erkek Lisesi Muallim Muavinliğine tayin edilir; fakat göreve başlamaz[8].

Maarif Vekaleti Orta Tedrisat Müdürlüğünün 15.9.1928 gün ve BŞ.2/173 sayılı Kararnamesi ile Adana Erkek Muallim Mektebi Edebiyat Muallimliğine "naklen" tayin olunur; bu göreve başlama tarihi 23.10.1928'dir (bkz. Ek: 4,7). Bu okulda 28.2.1930 - 30.4.1930 tarihleri arasında müdür muavinliği de yapmıştır.

1930'da, ikinci eseri olan ve on üç parça mensur şiiri ihtiva eden *Yastığımın Ruyası*'nı yayımlar; olumlu tenkitler alır.

8.12.1931 gün ve 815 sayılı kararla, Erkek Muallim Mektebi

---

7 Bu evlilik on iki-on üç yıl kadar sürmüş, aralarında "fikri ve ruhi geçimsizlik" bulunduğundan, boşanmayla sonuçlanmıştır. Kendisiyle bu konuyu görüştüğümüz ortanca oğlu Kemal Koray Arın (ASYA soyadını değiştirerek annesinin soyadını almıştır), annesi Hatice Semiha Hanım'ın gururlu, saraya mensubiyetten dolayı da asalet iddiası taşıyan bir insan olduğunu ifade etmiştir. Yine, Kemal Koray'ın ifadesine göre, annesi ile babası, boşanmadan evvel de zaman zaman ayrı yaşamışlar; hatta kendisi de ayrı bulundukları zaman, İstanbul-Söğütlüçeşme'de, dayısının evinde dünyaya gelmiştir.

8 Emekliliği dolayısıyla düzenlenen hizmet cetvelinde (MEB arşivi), "*Muallim muavini olarak tayin edilmiş olması itibarıyla 439 S.K. 4. mad. gereğince 1. yıl stajiyerliğini geçirmiş itibar edilmesi lâzımdır. Bundan dolayı borçlandırıldığına dair sicilinde bir kaydı yok*" notu vardır.

Edebiyat Muallimliğinden Adana Erkek Lisesi Edebiyat Muallimliğine nakledilir. Bu görevini 11.9.1942'ye kadar sürdürür. Kadrosu bu okuldayken, Adana Erkek Muallim Mektebi, Kız Muallim Mektebi Edebiyat Muallimliği, Orta Mektep Türkçe Muallimliği gibi ek görevler de alır.

1933'te, Adana'da Fransızca öğretmeni olan Hakkı Mahmut Soykal vasıtasıyla, Mevlevi dedesi Ahmed Remzi Akyürek'le tanışır, ondan el alır; dervişlik çilesinden geçer. Bilahare Mevlevi şeyhliğine yükselecektir.

15 Mayıs 1934'te askere alınır. Millî Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Personel Başkanlığının 26 Kasım 1952 gün ve Yd. Sb. Ş. 3. Ks.-122355 sayılı yazısına göre, askerlik safahatı şöyledir:

Hazırlık kıtasına giriş	:	15 Mayıs 1934
Yd. Sb. okuluna giriş	:	1 Kasım 1934
Astğm. nasbı	:	30 Mayıs 1935
Terhis	:	31 Ekim 1935
Teğmen nasbı	:	1 Kasım 1935
İkinci alınışı	:	15 Ağustos 1943
Terhisi	:	15 Ekim 1943

İlk askerliğini İstanbul ve Adana'da yapan Yedek Topçu Teğmen Mehmed Arif Asya (43402), İstanbul-Halıcıoğlu Yedek Subay Okulundayken, 1 Haziran 1934 tarih ve 2525 sayılı "Soyadı Kanunu" gereği, ASYA soyadını alır[9]. Bundan böyle tam adı "Mehmed Arif Nihat Asya"dır. Askerliğini bitirince (31 Ekim 1935), Adana Erkek

[9] Arif Nihat, ASYA soyadını alışını şöyle anlatmaktadır: *"Birinci askerliğimi İstanbul'da yaparken herkesin bir soyadı alması için kanun çıktı. (...) Ne koysam diye düşünüp duruyordum. Soyumdam gelme bir şey yok. Bir Kapusuz Hacı Ahmet var. Kapusuz hem iyi, hem de kötü bir kelime. Bir gün nefer kıyafetiyle Galata'da Bankalar caddesinden yukarıya doğru çıkıyordum. (...) Birden müthiş bir ürperti duydum. Sağ ilerimde bir çıkma üzerinde büyük bir dükkân vardı. Dükkânın aydınlık vitrinini boydan boya şu yazı kaplıyordu: KAPUSUZOĞLU MOİZ... (...) ben o gün Kapusuz'dan da, Kapusuzoğlu'ndan da soğudum. ASYA ağır bastı. Soyadı olarak 'Asya'yı seçtim. O gün-bugün Asya olarak geçiniyoruz"* (bkz. Yavuz Bülent Bakiler, *Töre*, Haziran 1975).

2. ESERLERİ

Arif Nihat Asya'nın otuz üç kitabı basılmıştır. Bunların yirmi ikisi şiir, on tanesi de nesir ve mensur şiir kitabıdır.

Bu otuz üç eser, 1924-1990 arasındaki 66 yıllık süre içinde toplam seksen üç baskı yapmıştır. Bu da her yıl 1,25 kitap, her kitap için ortalama 2,51 baskı demektir. Mükerrer baskılar dikkate alınmazsa, şairin her iki yılda bir kitap tutacak kadar eser verdiği anlaşılmaktadır. 56 yıllık yazı hayatında, her yıl 24,57 adet nesir, 57,28 adet şiir olmak üzere ortalama seksen iki yazı yazmıştır.

Bu rakamlar küçümsenemeyeceğine göre, Arif Nihat "velud bir sanatçı"dır. Çok yazmanın hem avantajlarından hem de sakıncalarından bahsedilebilir. Bunları, şiirlerinin değerlendirildiği bölümde göstermeye çalışacağız.

Eserlerini basan on altı ayrı kuruluş içinde en itinalı çalışan Ötüken Neşriyat olmuştur. On iki ciltten meydana gelen "Arif Nihat Asya Bütün Eserleri" serisi, gerek baskı tekniği gerek devamlılık ve orijinal metinlere bağlılık yönünden daha öncekilere göre mükemmel sayılabilir. Bunun yanında, Yağmur Yayınları arasında çıkan birkaç kitabı ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve Kültür Bakanlığı'nın yayımladığı birer eseri de itinalı sayılabilir. Diğer baskılar ise -belki şairin kendi kalenderliğinin de etkisiyle- hayli düzensizdir.

Şiir kitaplarından beşi, nesir kitaplarından üçü ölümünden sonra basılmış, *Sevgi Mektupları* adını verdiği bir eseri de baskıya hazırlandığı halde basılmamıştır.

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor'un birinci baskısının sonundaki "Yazarın Başka Kitapları" başlıklı açıklamada, çıkacak kitapları arasında "Necit" adlı bir kitap da yer almaktadır; ancak bu konuda başka bir kayda rastlanmamaktadır.

Eserin birinci baskısından sonra, Ötüken'in "Arif Nihat Asya Bütün Eserleri" adlı serisinin muhtelif ciltleri, ihtiyaç doğdukça yeniden basılmış, bazı teknik değişiklikler dışında, önemli bir değişiklik yapılmamıştır. Dolayısıyla, kitabımızın birinci baskısından sonraki baskılar "tekrar baskı" niteliğinde olduğu için, burada ayrı ayrı belirtilmesine gerek görülmemiştir. Ancak, seri içinde "Bir Bayrak

Rüzgâr Bekliyor" adını taşıyan *Şiirler: 1*'in 2015 yılına kadar yirmi üç, "Duâlar ve Âminler" adını taşıyan *Şiirler: 2*'nin 2016 yılına kadar on beş baskı yaptığını hatırlatmakta da yarar vardır.

2.1. Şiir Kitapları

2.1.1. *Heykeltıraş*:

*Birinci baskı (eski harflerle): İstanbul, Mahmud Bey Matbaası (Tevziyesi: İkbal Kütübhanesi), 1340/1924.

*İkinci baskı (ilk baskının yeni harflere çevrilmiş nüshası): İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No.115, Edebî Eserler: 55, Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler: 4, 1976, s. 225-272 arası (Ses ve Toprak'la birlikte).

İlk baskısını Yüksek Muallim Mektebi öğrencisiyken yayımladığı bu kitapta, Kastamonu ve İstanbul'da kaleme aldığı şiirlerden yirmi biri yer almaktadır. Şairin "Arif Nihat" imzasını taşıyan iki eserinden ilki olan *Heykeltıraş*, reddettiği iki kitabının da ilkidir.

Eserdeki şiirlerin çoğu iç sıkıntılarını, ruh burkulmalarını ifade eden "ilk denemeler"dir.

2.1.2. *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*:

* Birinci baskı: İstanbul, Sabri Çelik Matbaası, 1946 (iç kapakta '45), s. 92.

* İkinci baskı: İstanbul, Toprak Dergisi Neşriyatı, No. 3, 1959, s. 80.

* Üçüncü baskı: İstanbul, Yağmur Yayınları, No. 30, *Şiirler-IV*, 1967, s. 96.

* Dördüncü baskı: İstanbul, Yağmur Yayınları, No. 30, *Şiirler-IV*, 1973, s. 124.

(Diğer baskılarla sayfa farkı dizgiden kaynaklanmıştır.)

* Beşinci baskı: İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No. 87, Edebî Eserler: 40, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler: l*, 1975 s. 5-93 arası (*Aynalarda Kalan*, *Köprü* ve *Kubbe-i Hadrâ* ile birlikte)

* Altıncı, yedinci ve sekizinci baskılar: Beşinci baskı, aynı yayınevi tarafından 1977,1982,1990 yıllarında tekrarlanmıştır.

Toplam kırk iki şiiri ihtiva eden bu eser, şairin adını en çok duyuran eseridir. "Bayrak", "Destan", "Devler", "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor", "Ağıt", "Kalk Yiğidim" gibi tanınmış kahramanlık şiirleri ile "Kapısız Hacı Ahmet", "Arif Nihat Asya", "Murat", "Fırat" ve "İnanmak" gibi aile şiirleri bu kitaptadır. Bu eser, eşi Servet Asya'ya ithaf edilmiştir.

2.1.3. *Kubbe-i Hadrâ*:

* Birinci baskı: Ankara, Yıldız Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş., 1956, s. 80.
* İkinci baskı (ilaveli): Ankara, Defne Yayınları, 1967, s. 144. (Bu baskıya "Niyaz Penceresi" bölümü eklenmiştir.)
* Üçüncü baskı: İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No. 87, Edebî Eserler: 40, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler:1*, 1975, s. 209-318 arası. (*Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*, *Aynalarda Kalan* ve *Köprü* ile birlikte.)
* Dördüncü, beşinci ve altıncı baskılar: Üçüncü baskı, aynı yayınevi tarafından 1977,1982,1990 yıllarında tekrarlanmıştır. (*Şiirler: 1* içinde 23. baskı, 2015.)

Eserin son baskısında toplam yetmiş dokuz şiir bulunmaktadır. Tamamı Mevlevilik ilhamlarından doğan bu şiirler, şekil, dil ve muhteva bakımından klasik şiir geleneğimize bağlıdır.

Eser, "Kubbe-i Hadrâ" ve "Niyaz Penceresi" olmak üzere iki bölümdür. "Kubbe-i Hadrâ" bölümündeki şiirlere, isim yerine, A-I, B-II, F-XI… gibi başlıklar konulmuş; "Niyaz Penceresi" bölümünde ise her şiire ayrı isim verilmiştir.

2.1.4. *Rubâiyyât-ı Ârif-I*:

* Birinci baskı: Ankara, Yıldız Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş., 1956, s. 56.
* İkinci baskı: İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No. 116, Edebî

Eserler: 56, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler: 6*, 1976, s. 5-71 arası (*Rubâiyyât-ı Ârif-II* ve *Rubâiyyât-ı Ârif-III* ile birlikte.)

Aşk-kadın-şarap, Mevlana-Mevlevilik, tabiat, yaşama sevinci, zamandan şikâyet, sanat, tarih-mazi hasreti... gibi çeşitli temaları işleyen toplam yüz seksen üç rubaiyi içine alan bu eser, ikinci bir adı olmayan tek rubai kitabıdır; diğer rubai kitaplarının ikinci (hususi) bir adı vardır.

Bu kitaba aldığı rubailer, bu tarzı denemeye başladığı ilk birkaç yıla ait olmalarına rağmen estetik seviye bakımından hayli kuvvetlidir. Şekil bakımından da klasik yapıya sadık kalınmıştır. (Daha sonrakilerde "yarım mısra", hatta "yarım rubai" gibi serbest arayışlara gidilmiştir.)

2.1.5. *Rubâiyyât-ı Ârif-II* (*Kıbrıs Rubâîleri*):

* Birinci baskı: Ankara, Türkiye Millî Talebe Federasyonu yayını, 1964, s. 88.

* İkinci baskı (ilaveli): Ankara, Defne Yayınları, 1967, s. 111.

* Üçüncü baskı (ilaveli): İstanbul, Kültür Bakanlığı Devlet Kitapları Kültür Eserleri: 7, 1976, s. 165. (Bu baskıya diğer eserlerinden manzum ve mensur parçalar eklenmiştir.)

* Dördüncü baskı: İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No. 116, Edebî Eserler: 56, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler: 6*, 1976, s. 73-168 arası. (*Rubâiyyât-ı Ârif-I* ve *Rubâiyyât-ı Ârif-III* ile birlikte.)

Eserde, Arif Nihat'ın hususi bir ilgi duyduğu Kıbrıs, Kıbrıs meselesi ve Kıbrıs Türküne dair duygu ve fikirleri ile kadın-aşk-şarap, tabiat, zamandan şikâyet... temalarını ihtiva eden iki yüz altmış sekiz rubai vardır.

2.1.6. *Rubâiyyât-ı Ârif-III* (*Nisan*):

* Birinci baskı: Ankara, Güven Matbaası, 1964.

* İkinci baskı: İstanbul, Ötüken Yayınevi, Yayın No. 116, Edebî Eserler: 56, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri, Şiirler: 6*, 1976, s. 160-282 arası. (*Rubâiyyât-ı Ârif-I* ve *Rubâiyyât-ı Ârif-II* ile birlikte.)

İKİNCİ BÖLÜM

ARİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİRİ

1. ARİF NİHAT ASYA'NIN ŞİİRİ

1.1. ŞİİRE YÖNELİŞİ

Arif Nihat, Metin Nuri Samancı'nın "Şiire karşı hevesiniz ne zaman ve nasıl uyandı. İlk şiirinizi ne zaman yazdınız?" sorusuna cevap olarak, şöyle diyor:

> *"Birinci Dünya Harbi içinde, İstanbul sokaklarında birtakım destancılar türemişti.. yüksek sesle, çok kere âhenkle okudukları, renkli kâğıtlara basılmış destanlar satarlardı. Onlardan özenerek olacak, ben de şu iki mısraı yazmıştım:*
>
> *İngiliz'in boşuna gitti her işi*
> *Türk'e mermi menzili oldu gemisi."*[1]

Bu sözlerden üç yıl kadar sonra, Mustafa Karapınar'a verdiği mülakatta aynı sözleri tekrarladıktan sonra şunları ilave ediyor:

> *"Görülüyor ki bunda kafiye pek yok ama vezin var. Mermi, menzil gibi kelimeler de var. Ve bunu yazan ilkokul üçüncü veya dördüncü sınıf talebesi... Birinci Dünya Harbi içinde Bolu Sultanisi'nde okudum. Ve galiba orda bulunduğum dört yıl içinde şairliğim uyudu.(...) Kastamonu Sultanisi'nde tekrar harekete geldi…"*[2]

Bu sözler, Arif Nihat'ın çok küçük yaşta şiire ilgi duyduğunu ve daha ilkokul öğrencisiyken şiirler yazmayı denediğini göstermektedir.

Şair, İstanbul Haseki'de otururlarken, serbest tavırlı bir komşu

---

[1] "M. Nuri Samancı, "Arif Nihat Asya'ya On Soru, Arif Nihat Asya'dan On Cevap", *Defne*, Şubat 1969, S. 62.

[2] Mustafa Karapınar, "Arif Nihat Asya ile Bir Konuşma", *Töre*, Ekim 1972, S. 17.

kızının penceresi önünde bazı gençlerin şarkılar, türküler söylediklerini; kızın evini gözetleyerek kur yaptıklarını anlattıktan sonra:

> *"(...)*
> *Dört beş kıtalık bir manzum yazı yazdım. Dikkati çeksin diye renkli bir şeritle bağlayıp yanında duracakları duvarın bir kovuğuna koydum...*
> *Gittikleri zaman baktım şiir yerinde yoktu.*
> *Bu olaydan sonra gençlerin daha seyrek geldiklerini, daha ihtiyatlı davrandıklarını gördük.*
> *O iki mısra, bu şiirdendir."*[3]

diyor ki, bundan, onun günlük olayları daha o yaşta şiir penceresinden görmeye başladığı sonucu çıkarılabilir.*

Ayrıca, şiirle aileden gelme bir aşinalığının da bulunduğu anlaşılmaktadır:

> *"Benim de 'amca' dediğim, babamın amcası Recai Efendi, zaman zaman, kendi kendine, halk ağzı birtakım şiirler söylerdi. 'Emin Ağabey' dediğim oğluna 'Bunlar kimin?' diye sordum. 'Bazıları kendisinin...' cevabını aldığımı hatırlarım.*
> *Amcam, benim de şiire özendiğimi görüp:*
> *-Aruz bilir misin? diye sormuştu.*
> *Cevap alamayınca:*
> *Öğrenirsin, öğrenirsin, dedi.*
> *'Aruz' kelimesini ilk defa ondan duymuştum. Dedem Tevfik Hoca'nın tasavvuf tarafı vardı, ayrıca o zamanın deyimiyle 'havas sahibi' idi."*[4]

Burada, üç önemli husus var: Birincisi, şair yakın çevresinde yaşayan bir şiir geleneği ile daha çocuk yaşta karşı karşıya gelmiştir.

---

[3] "M. Nuri Samancı, "Arif Nihat Asya'ya On Soru, Arif Nihat Asya'dan On Cevap", *Defne*, Şubat 1969, S. 62.

* Şairin sözünü ettiği iki mısra şudur:
"Beklemeyin o güzel eşikte
Sevmiş idim ben o kızı beşikte."

[4] *ae*, *Defne*, Şubat 1969, S. 62.

İkincisi, şiirin tekniğiyle ilgili bir meseleyi, vezin meselesini yine aynı yaşta fark etmiştir. Üçüncüsü de, "havas sahibi" yani duygu yönü kuvvetli bir yakını vasıtasıyla, şiir geleneğinin bir başka kolu ile tanışmıştır. Bu tanışmayı en basit anlamıyla düşünsek bile, böyle bir tanışıklığın, daha yolun başında yakalanmış bir avantaj olduğu muhakkaktır.

Şairin ilk çocuğu olan Reha Uğur Asya'nın, dergilerde yayımlanmış şiirleri vardır (bkz. Ek: 22). İkinci oğlu Kemal Koray Asya'nın (daha sonra Arın) ise Yeraltı *Cenneti* ve *Sokak Kızı Piraye* adlı iki şiir kitabı çıkmıştır[5].

Gerek Reha Uğur gerek Kemal Koray, şiirde belli bir seviye tutturabilmişler ve ailede mevcut şiir geleneğini -bir yere kadar da olsa- devam ettirmişlerdir (bkz. Ek: 18/a vd.).

Dededen başlayıp oğullarda devam eden bu şiir cehdi, Arif Nihat'ın daima bir şiir atmosferi içinde, "şiirle muhat" yaşadığını gösteriyor. Bu, iyi şair olmak için, yeterli değilse bile, önemlidir. Çünkü gelenek, daima, içinde yaşanmak suretiyle kazanılır. Ancak, geleneğin içinden gelmek de tek başına yeterli değildir; oradan getirilenlerin işlenip zenginleştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekir. Bu da şiirin tekevvün ve tamamlanma safhasıdır.

---

[5] Kemal Koray Arın, hayatı ve edebi faaliyetiyle ilgili sorumuza cevaben, 24 Ekim 1989 tarihli mektubunda şunları söylemektedir: *"(...) İyi İngilizce, yarım Fransızca bilirim. İki şiir kitabı yayınladım: 1- Yeraltı Cenneti, 2- Sokak Kızı Piraye. Bir dehikâye kitabı hazırladım. Bayağı iyi öykülerdir. Adı: Sular Donmadan Önce. Bu sonuncuyu yayınlayamadık, denk gelmedi."*

15 Kasım 1989 tarihli bir başka mektubundaki, *"Ben aktif edebiyat faslını zaten çoktan kapattım. Zevk için arada okuyor, yazıyorum"* sözleri de, edebiyatla ilgisinin halen devam ettiğini göstermektedir.

1.2. ŞİİRİNİN VAR OLUŞ SAFAHATI

"Var oluş" ile "tekevvün"ü kastediyoruz ve tekevvünün devam eden, çok değişik şartlar içinde yeni yeni görünümler kazanmak suretiyle bir "var oluş macerası" niteliğiyle hareketlilik taşıyan bir keyfiyet olduğunu düşünüyoruz.

Bu anlamda, şiire yöneliş de "var olma"ya dâhildir. Fakat biz, Arif Nihat'ın şiire yönelmesinde geleneğin ağır bastığını belirttik. Gelenek, hazır olarak bulunan ve bir bakıma, müesseseleşmiş unsurlardandır. Bunun için, geleneğin etkisini daha genel, her şiir dairesine aynı mesafede duran bir etki olarak düşünebiliriz.

Hâlbuki tekevvün, gayret, arayış, teşvik ve ilgi ister. Gayret ve arayış şairin kendisiyle, teşvik ve ilgi ise edebi çevreyle ilgilidir. Bunların tamamının mevcut olması, şiirin var oluşunu kolaylaştırır. Gerçek şiir daireleri de zaten bu iş birliğinin sonucunda vücut bulur.

Arif Nihat'ın hem duygu zenginliği hem de geleneğin içinde yetişmiş olması bakımından, bu tekevvünün kendi şahsıyla ilgili iki unsurunu kullanma imkânına erkenden kavuşmuş olduğunu biliyoruz.

Bir de, şair nasıl bir edebi çevrede yetişmiştir; bu çevrenin imkân ve şartları nelerdir, şair bunları kullanma imkânını elde edebilmiş midir, sorularına cevap aramak gerekir.

Edebiyatımızı araştırıp inceleyenlerin en büyük zorluklarından biri, sanatçıların şahsi hayatlarıyla ilgili olarak yeterli malzemeyi vermemeleri ve âdeta bundan kaçınmalarıdır. Elbette bütün sanatçılardan "itiraflar" beklenemez; fakat hatırat, mektup gibi sanatkârın şahsiyeti (hatta ferdiyeti) hakkında tespitler yapma imkânını verecek eserlerin azlığı da büyük bir kayıptır. Ruşen Eşref'in -tabiri caizse- müesseseleştirdiği "mülakat" türü de olmasa, bu hususta zorluklar çok daha fazlalaşırdı.

Arif Nihat'ın sanat hayatının başlarında temasta bulunduğu edebi çevreyi araştırırken bizim de elimizde bulunan başlıca malzeme, çeşitli tarihlerde kendisiyle yapılan mülakatlar olmuştur. Fakat şa-

KAYNAKÇA

A. HAKKINDA YAZILANLAR:

Arif Nihat Asya hakkında, ölümünün hemen ardından, çok sayıda yazı yazılmıştır.Bu ilk dönem yazıları, kaçınılmaz olarak, duygusal, hatıralara dayalı, sempati ağırlıklıdır. Son yıllarda ise eser-biyografi bağlantısının dikkate alındığı, çağdaş edebiyat araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalar çoğalmıştır. Üniversitelerimizin sayısı çoğaldıkça çalışmalar da artmakta ve akademik seviyesi yüksek yazılara daha sık rastlanmaktadır. Mevcut yazıların çoğunu derlememize rağmen, çok daha kapsamlı bir tarama gerekmektedir.

Biz bu çalışmamızda, daha çok, eserin içine yöneldiğimiz için bu ihtiyacı karşılayacak genişlikte bir bibliyografya çalışması yapamadık. Ancak, eserin birinci baskısından sonra yayımlanan önemli (ve özellikle akademik) çalışmaların eklenmesine özen gösterdik.

1. KİTAPLAR

1.1. Yavuz Bülent Bakiler, *Ârif Nihat Asya İhtişamı*, İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2008, s. 460. (Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları'nda ikinci baskısı: 2010. Eser daha önce 2007'de Size Dergisi Yayınları arasında da yayımlanmıştır.)

1.2. Orhan Bilir, *Hayatından Sayfalarla Arif Nihat Asya*, İstanbul, Gonca Yayınları Türkçenin Sultanları Serisi: 3, 2008, s. 142. (Eserin başında "Arif Nihat Asya Hayatı, Sanatı, Eserleri" başlıklı kapsamlı bir değerlendirme yer almaktadır.)

1.3. Ahmet Kabaklı, *Arif Nihat Asya Şiirler*, İstanbul, MEB Devlet Kitapları, Çağdaş Türk Yazarları Şiir Serisi: 2, 1971, s. I-XLIII.

1.4. Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 384.

1.5. Cengizhan Orakçı, *Arif Nihat Asya*, Ankara, Alternatif Yayınevi, 2003, s. 208.

1.6. Sakin Öner, *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Toker Yayınları, 100 Büyük Edip-Şair Dizisi No: 36, 1979, s. 352.
1.7. Ersin Özarslan, *Şiirden Coğrafyaya Arif Nihat Asya'da Mekân Endişesi*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2010, s. 390.
1.8. Dr. Mehmet Özdemir, *Arif Nihat Asya Kıbrıs'ta*, İstanbul, Yeni Asya Yayınları, 2003, s. 296.
1.9. Saadettin Yıldız, *Arif Nihat Asya'nın Nesirleri*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları / 1252 Kültür Eserleri Dizisi / 160, 1991, s. 212.
1.10. ----------, *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kaynak Yayınları Edebi Şahsiyetler Dizisi, 2006, s. 413.
1.11. ----------, *Bayrak Şairi Arif Nihat Asya'dan Seçmeler*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2009, s. 380. (5. baskı: 2016)
1.12. Mustafa Yücel, *Yenileşme Devri Türk Edebiyatı: ARİF NİHAT ASYA 1-2*, İstanbul, Berikan Yayınevi, 2003, s. 542, 247.

2. MAKALELER, DENEMELER, HATIRALAR VE DEĞERLENDİRME YAZILARI

2.1. Şükrü Haluk Akalın, "Türkçenin Bayraklaşan Şairi Arif Nihat Asya", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 8-11. (Aynı yazı şu kitapta yer almaktadır: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 213-221.)
2.2. Ali Akar, "Arif Nihat Asya'nın Şiir Coğrafyası", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 70-72.
2.3. Hasan Aktaş, "Çağdaş Bir Mevlevilik Havarisi Arif Nihat Asya", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Aralık 2008, C: 1, S: 1, s. 43-54.
2.4. Şerif Aktaş, "Millî Romantik Duyuş Tarzı ve Arif Nihat Asya'nın Şiirleri", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 191-203.
2.5. Selami Alan, "Yapısalcı Bir Yaklaşımla Arif Nihat Asya'nın 'Beşik' Şiiri, *Türük*, 2015, Yıl: 3, S: 5, s. 94-104.
2.6. Ahmet Turan Alkan, "Bir Talebenin Gözünden Arif Nihat Asya'nın Cenazesi", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 359-361.

2.7. İbrahim Altay, "Öğrencisi Zeki Sofuoğlu ile Söyleşi", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 143-151.
2.8. M. Fatih Andı, "Arif Nihat Asya'nın Kısa Nesirleri", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 22-25. (Aynı yazı: *İlmi Araştırmalar*, 2004, S: 18, s. 7-16; Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 235-243.)
2.9. Fırat Argeşo (Asya), "Babam Arif Nihat Asya", *Defne*, Şubat 1969, S. 62.
2.10. Arif Nihat Asya, "Arif Nihat Asya Kimdir?", *Defne*, Şubat 1969, S. 62. (*Defne* dergisinin 62. sayısı, 50. Sanat Yılı Dolayısıyla Arif Nihat Asya Özel Sayısı olarak hazırlanmıştır. Yukarıdaki yazı kendisi tarafından kaleme alınmıştır.)
2.11. Murat Ateş, "Arif Nihat Asya", *Akademik Sayfalar*, 5 Ocak 2005, C: 5 S: 1.
2.12. Pakize Aytaç, "Arif Nihat Asya'nın Hayatı ve Sanatı Üzerine", *Türk Dili*, 1996, C: 1996/II, S: 536, s. 179-190.
2.13. Yavuz Bülent Bakiler, "Arif Nihat Asya Çocukluk Günlerini Anlatıyor", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371.
2.14.----------, "Arif Nihat Asya Sohbeti", *Türk Edebiyatı*, Temmuz 1979, S. 69.
2.15. ----------, "Arif Nihat Asya Şeb-i Arûsu", *Türk Edebiyatı*, Ocak 1982, S. 99.
2.16. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Mevlevi Şeyhliği", *Türk Edebiyatı*, Kasım 2004, S. 373.
2.17. ----------, "Bir Hatıranın Düşündürdükleri", *Türk Edebiyatı*, Mayıs 1982, S. 103.
2.18. Nihad Sami Banarlı, "Gurbette Bir Dost", *Kitaplar ve Portreler*, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı No. 13, 1985, s. 169-174. (Bu kitaptaki "Gurbette Bir Dost" başlıklı makale, *Rubâiyyât-ı Ârif-I* kitabıyla ilgili çok önemli bir değerlendirmedir.)
2.19. Ali Fuat Bilkan, "Divançe-i Arif'te Klâsik Edebiyatın Görüntüsü", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 223-227.
2.20. Muhsine Börekçi, "Dil-Edebiyat Bağlamında Arif Nihat Asya'nın

Türkçesi: Destanca, Divanca, Hakanca", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2009, C: XXV, S: 25, s. 27-39.
2.21. Ömür Ceylan, "Arif Nihat Asya'nın Aşk Ufukları", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 3435.
2.22. İsmet Çetin, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Tarih ve Türklük", *Türk Yurdu*, 1988, C: 13, S: 35, s. 42-43.
2.23. İsmail Çetişli, "Arif Nihat Asya'nın Naat'ı Üzerine Bir Tahlil", *Türk Yurdu*, Mart 2010, Yıl: 99, S: 271, s. 22-30.
2.24. Mehmet Çınarlı, "Sanatçı Dostlarım: ARİF NİHAT ASYA", *Töre*, Haziran 1973, S. 25. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 291-299.)
2.25. H. Rıdvan Çongur, "Arif Nihat Asya ve Şiiri", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 337-339.
2.26. Ali Osman Dönmez, "Millî Manevi Değerleri Bayraklaştıran Arif Nihat Asya", *Yağmur*, Ekim-Kasım-Aralık 2004, S. 25.
2.27. Yusuf Dursun, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Tasavvuf", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 62-64.
2.28. Naci Ecer, "Ayetler Münasebetiyle", *Görüşler*, Haziran 1937, S. 3.
2.29. Mehdi Ergüzel, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Ölüm Kavramının Kullanımı Üzerine", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2014, C: 1, S: 2, s. 173-203.
2.30. Aydil Erol, "Bayrak Şairi, Bayraklaşan Şair", *Orkun*, 1999, S. 11.
2.31. Hüseyin Erdem, "Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki Çalışmaları (9. Dönem: 1950-1954)", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 153-163.
2.32. Mustafa Eski, "Arif Nihat Asya'nın Kastamonu Sultanisi'ndeki Öğrencilik Yılları ve Bu Dönemde Yayınlanmış Şiirleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Mart 2008, C: 16, No: 1, s. 237-248.
2.33. Gökhan Evliyaoğlu, "Öğrencisi Gökhan Evliyaoğlu Arif Nihat Asya'yı Anlatıyor", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 229-232.
2.34. Harid Fedai, "Bayrak Şairi Kıbrıs'ta", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve

Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 205-210.
2.35. Yusuf Gedikli, "Nizamî, Fuzûlî ve Arif Nihat Asya", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 77-79.
2.36. Necmettin Hacıeminoğlu, "Şehitler Tepesinde Ebedîleşen Arif Nihat Hoca", *Töre*, Şubat 1976, S. 57.
2.37. Necmettin Hacıeminoğlu, "Arif Hoca İçin", *Öncüler*, Ocak 1976, S. 1.
2.38. İhsan Işık, "Fetih Marşı Şairi", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 69.
2.39. Sinan Işıkel, "Eskişehir ve Arif Nihat Asya", *Eskiyeni*, Mart 2011, Yıl: 3, Sayı: 25, s. 42-44.
2.40. Ayhan İnal, "Türkocağı Hatıraları", *Türk Yurdu*, Nisan 1987, S. 3.
2.41. Ahmet Kabaklı, "Gel Ey Muhammed Bahardır..", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 125-133.)
2.42. ----------, "Na't", *Türk Edebiyatı*, Mart 1992, S. 221. (Şairin "Naat" adlı şiirinin geniş bir tahlili yapılmıştır. Bu tahlil, yazarın daha sonra yayımlanan *Şiir İncelemeleri* adlı eserinde de yer almıştır.)
2.43. S. Servet Kabaklı, "İnceğiz'den Bayraklaşan Bir Şiir Başbuğu", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 12-13.
2.44. Mehmet Kaplan, "Bayrak", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 93-96. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 245-252.)
2.45. Mustafa Kara, "Bir Mevlevî Dervişi Arif Nihat Asya", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 172-179.
2.46. Nuşin Kavukçuoğlu (Derleyen), "Arif Nihat Asya İçin Ne Yazdılar", *Eflatun*, Şubat 1975, S. 74.
2.47. Fırat Kızıltuğ, "Arif Nihat Asya ve Dağlar...", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 66-68.
2.48. İsa Kocakaplan, "Arif Nihat Asya'da Mazi ve Kahraman Temi", *Türk Edebiyatı*, Ocak 1982, S: 99, s. 11-12.
2.49. ----------, "Arif Nihat Asya'dan Yahya Kemal'e", *Türk Edebi-*

yatı, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 28-32.

2.50. İlham Köse, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Millî Duygular", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371.

2.51. M. Halistin Kukul, "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor...", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 98-100.

2.52. Muhsin Macit, "Arif Nihat Asya'nın Şiirinde Geleneğin Etkisi", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 135-141.)

2.53. İbrahim Metin, "Millî Şairimiz Arif Nihat Asya ve 5 Ocak", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 181-189.

2.54. Mustafa Miyasoğlu, "Zaferlerimiz ve Destan Edebiyatımız", *Millî Gazete*, 19 Mart 2006.

2.55. Rauf Mutluay, "Ölümler, Yıldönümler", *Cumhuriyet*, 14 Ocak 1975.

2.56. Bekir Oğuzbaşaran, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Hz. Peygamber", *Berceste*, Şubat 2004.

2.57. Orhan Okay, "Arif Nihat Asya", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 165-169.

2.58. Halid Fahri Ozansoy, "Arif Nihat Asya ve Şiiri", *Edebiyatçılar Çevremde*, Ankara, Sümerbank Kültür Yayınları, 1970, s. 194-197.

2.59. Ali İhsan Öbek, "Öksüz Çocuğun Ninnileri", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 5457.

2.60. Emine Işınsu Öksüz, "Vefatından Bir Yıl Sonra", *Töre*, Ocak 1976, S. 56.

2.61. Sakin Öner, "Bayrak Şairi Arif Nihat Asya (1904-1975)", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül, 2004, S. 370-371, s. 106-113.

2.62. Ersin Özarslan, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Dış Dünya: Tarihî Coğrafya ve Şehir Tezahürleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Aralık 2005, S: 28, s. 145-175.

2.63 .----------, "Arif Nihat Asya'nın Şiirinde Vatan Coğrafyası Kesitleri", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür

ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 265-287.
2.64. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Mekân Olarak Edirne", *Yeni Türk Edebiyatı Dergisi*, Mart 2010, S:1, s. 135-156.
2.65. Mustafa Özbalcı, "Şairliği ve Şiirleriyle Arif Nihat Asya", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 67-105.
2.66. Refik Fikret Sağnak, "Arif Nihat Asya'yı Uğurlarken", *Damla*, Mayıs 1950, Yıl: 8, C: 3, S: 5-6-7, s. 70.
2.67. Necdet Sançar, "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor", *Toprak*, Mart 1960, S. 64.
2.68. Nejdet Sançar, "Arif Nihat Asya'ya Ait Hatıralar", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 119-123.
2.69. Abdullah Satoğlu, "Şiir Dünyamızda 'Bayrak Şairi' Arif Nihat Asya, *Türk Dili*, Ocak 2008, C: XCV, S: 673, s. 33-43.
2.70. Necmettin Sefercioğlu, "Vagona Sığan Asya", *Kalem*, Aralık/Ocak-1948/49, S.4, 5.
2.71. ----------, "Tanıdığım Türkçülerden Arif Nihat Asya", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 325-333.
2.72. Ahmet Sevgi, "Arif Nihat Asya'nın Rubaileri Arasında", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 48-49.
2.73. Halil Soyuer, "Arif Nihat Asya'dan Anılar", *Eflatun*, Mart 1975, S. 75.
2.74. Muhsin İlyas Subaşı, "Mevlevi Arif Nihat Asya", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 58-60.
2.75. Ahmet Hamdi Tanpınar, "Yastığımın Rüyası", *Görüş*, Eylül 1930, No:2. (Aynı yazı: *Edebiyat Üzerine Makaleler*, İstanbul, MEB Devlet Kitapları, 1969, s. 398-399.)
2.76. F.Abdullah Tansel, "Arif Nihat Asya ve Nejdet Sançar", *Kubbealtı Akademi*, Nisan 1975, S. 2.
2.77. Hikmet Tanyu, "Türk Milletinin Şairi Arif Nihat Asya", *Devlet Gazetesi*, Ocak 1975, No: 271, s. 6, 11, 13.
2.78. Yüksel Topaloğlu, "Ahmet Kutsi Tecer ve Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Edirne", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran 2007, C: 9, S: 1, s. 192-211.

2.79. Yağmur Tunalı, "5 Ocak 5 Ocak", *Töre*, Şubat 1980, S: 105.
2.80. Hüseyin Tuncer, "Arif Nihat Asya", *Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı-I*, İzmir, 1996, s. 375-415.
2.81. Sadık Kemal Tural, "Ölümünün Birinci Yılında Arif Nihat Asya'nın Düşündürdükleri", *Töre*, Ocak 1976, S. 56.
2.82. ----------, "Arif Nihat Asya", *Zamanın Elinden Tutmak*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 1982, s. 99-112. (Aynı yazı: *Türk Kültürü*, Şubat 1976, S. 14, s. 160.)
2.83. Necmettin Türinay, "Arif Nihat Asya'nın Nesri Derin Tarih - Derin Roman: AYETLER", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 107-117.
2.84. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Edebiyatımızdaki Yerinin ve Döneminin Tayini Meselesi", *Türk Yurdu*, Mart 2012, Yıl: 101, S: 295, s. 459-465.
2.85. Dr. Cezmi Türk, "Asya", *Kalem*, Aralık/Ocak-1948/49, S. 4, 5.
2.86. Umay Türkeş-Günay, "Baba Dostumuz, Saygıdeğer Şairimiz", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 253-257.
2.87. Mehmet Ali Uz, "30. Vefat Yıldönümünde Bayrak Şâirimiz Arif Nihat Asya", *Akademik Sayfalar*, 5 Ocak 2005, C: 5, S: 1.
2.88. Erol Ülgen, "Arif Nihat Asya'nın Hayatından Bir Kesit: Kıbrıs Günleri", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 84-88.
2.89. Özcan Ünlü, "Gözlerinden Öperim Servet'im", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 74-76. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 345-351.)
2.90. İlter Veziroğlu, "Arif Nihat Asya Ve Kıbrıs", *Çağrı*, Şubat 1975, S. 205. (Aynı yazı: *Eflatun*, S. 73'te de var.)
2.91. İsmail Yakıt, "Arif Nihat Asya'nın Tarih Düşürme Sanatındaki Yeri", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 311-323.
2.92. Özker Yaşın, "Bir Kıbrıs Aşıkı", *Halkın Sesi Gazetesi (Kıbrıs)*, 5 Ocak 1960 Pazartesi.
2.93. Mustafa Yeniasır, "Arif Nihat Asya'nın Kıbrıs Sevgisi ve Kıbrıs Türk

Edebiyatına Katkıları", *XIV.Uluslararası KIBATEK Edebiyat Sempozyumu (Moldova) Bildiri Kitabı*, 2006, s. 271-280.
2.94. Rıfkı Yazıcı, "Arif Nihat Asya'nın Ağıt Şiiri Üzerine Bir Tahlil Denemesi", *Orkun*, 1999, S.15.
2.95. Saadettin Yıldız, "Ârif Nihat Asya'nın Şiirinde Dönüm Noktası Olan Üç Şiir Kitabı Üzerine", *Tohum*, Aralık 2001-Ocak 2002, S: 4, s. 9-14.
2.96. ----------, "Ârif Nihat Asya'da Vatan Sevgisi ve Tarih Şuuru", *Yeni Türkiye*, Ocak-Şubat 2002, Yıl: 8, S. 43, s. 510-514.
2.97. ----------, "Lârî Camii, Murâdiye ve Selimiye Şiirlerinin Üslûbu (İmaj Dokusu Yönüyle)", *Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü I. Edirne Kültür Sempozyumu Bildirileri*, 23-25 Ekim 2003, s. 285-296.
2.98. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Kastamonu'da Yazdığı Şiirler", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 40-47.
2.99. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Eserleri", *Türk Edebiyatı*, Arif Nihat Asya Özel Sayısı, Ağustos-Eylül 2004, S. 370-371, s. 114-118. (Aynı yazı: Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 369-382.)
2.100. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Hayatı ve Şahsiyeti", Nevzat Kösoğlu (Editör), *Arif Nihat Asya*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Anma ve Armağan Kitaplar Dizisi: 3, 2006, s. 13-53.
2.101. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Şiirinde Kıbrıs Benzetmeleri", *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi "Kıbrıs Dosyası" Uluslararası Sempozyumu*, 15-16 Mayıs 2008.
2.102. ----------, "Görüşler Dergisinde Arif Nihat Asya", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, İstanbul 2010, S: 23, s. 167-182.
2.103 .----------, "Yunus Diyarında Bir Mevlevî: ARİF NİHAT ASYA", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Kasım 2013, s. 33-46.
2.104. ----------, "Arif Nihat Asya'da Milliyetçi Tavır", *Düşünce Dünyasında TÜRKİZ Dergisi*, Ocak-Şubat 2015, Yıl: 6, S: 31.
2.105 Z. İlhan Zaimoğlu, "Selâm Sana Asya", *Kalem*, Aralık/Ocak-1948/49, S. 4, 5.
2.106. Tahir Zorkul, "Arif Nihat Asya'nın Kıbrıs Rubaileri Üzerine", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Kış 2015, S: 29, s. 1-31.
2.107. Bilge Ercilasun, "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Bayrak Kavramı",

Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler, Ankara, Akçağ Yayınları, 1997, s. 206-214.

2.108. Aydil Erol, "Bayrak Şairimiz Arif Nihat Asya Neden Öldü?", *Bamteli*, İstanbul, Ufuk Ötesi Yayınları, 2005, s.

3. MÜLAKATLAR

Arif Nihat Asya'nın çok yakınında bulunmuş olan Yavuz Bülent Bakiler, bu fırsatı iyi değerlendirmiş ve onunla uzun mülakatlar yapıp kaydetmiştir. Bu mülakatlarda şairin kişisel hayatı, çocukluğu, dünya görüşü, sanat anlayışı ile ilgili çok önemli bilgiler mevcuttur.

3.1. Yavuz Bülent Bakiler, "Arif Nihat Asya İle Son Konuşma", *Töre*, Mart 1975, S. 46.

3.2. ----------, "Arif Nihat Asya'dan Dinlediklerim", *Töre*, Haziran 1975, S. 49.

3.3. ----------, "Arif Nihat Asya'dan Dinlediklerim", *Töre*, Şubat 1977, S. 69. (Töre S. 49'daki mülakatın devamı.)

3.4. ----------, "Hakka Yürüyüşünün 6. Yılında Arif Nihat Asya İle Bir Konuşma", *Töre*, Şubat 1980, S. 105. (Bakiler, konuşmanın sorularını hazırlamış ve Arif Nihat'ın çeşitli yazılarından seçtiği parçaları "cevap" yerine kullanmıştır.)

3.5. ----------, "Servet Asya Arif Nihat Asya'yı Anlatıyor-I", *Hisar*, Ocak 1976, S. 145.

3.6. ----------, "Servet Asya Arif Nihat Asya'yı Anlatıyor-II", *Hisar*, Şubat 1976, S. 146.

3.7. ----------, "Arif Nihat Asya İle Bir Sohbet: Sultan İkinci Abdülhamit", *Töre*, Ocak 1978, S. 80.

3.8. ----------, "Arif Nihat Asya'nın Son Nüktesi Son Endişesi", *Töre*, Şubat 1975, S. 45.

3.9. Şemsi Belli, "Kızı Fırat Asya'yla Arif Nihat Sohbeti", Tv-2 Şiir Bahçesi Programı, 6 Aralık 1988.

3.10. Ergun Göze, "İçimizden Otuz Kişi", İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1975, s. 125-129. (Yazar, Arif Nihat'ın ölümünden sonra kaleme aldığı bu yazıyı mülakat şeklinde düzenlemiş, bazı sorular sormuş ve onun eserlerinden bulduğu uygun parçaları cevap olarak kullanmıştır.)

3.11. H. Fethi Gözler, "Ölümünün 10. Yılı Münasebetiyle Arif Nihat As-

ya'nın Edebî Şahsiyeti Üzerine Sekiz Soru Sekiz Cevap", *Gülpınar*, Şubat 1985, Yıl: 9, S.109.
3.12. Mustafa Karapınar, "Arif Nihat Asya ile Bir Konuşma", *Töre*, Ekim 1972, S. 17.
3.13. M. Nuri Samancı, "Arif Nihat Asya'ya 10 Soru Arif Nihat Asya'dan On Cevap", *Defne*, Şubat 1969, S. 62.
3.14. Saadettin Yıldız, "Yavuz Bülent Bakiler'le Arif Nihat Üzerine Mülakat", 27 Eylül 1989 Çarşamba, Ankara. (Özel arşivimizdedir.)

B.YARARLANILAN KAYNAKLAR:

Arif Nihat Asya'nın hayatı, sanatı, şahsiyeti ve eserleriyle ilgili çeşitli kaynaklar -1996'dan günümüze kadar yazılanlar da eklenerek- "Hakkında Yazılanlar" kısmında verilmiş olduğu için, tekrarına gerek görmüyoruz. Burada, edebiyat bilgi ve teorileri, edebiyat tarihi, estetik, gramer, Türk eğitim tarihi, insan psikolojisi, Türk-İslâm tarihi, tasavvuf… hakkında başvurduğumuz önemli kaynaklar zikredilecektir:

1. Ahmed Cevdet Paşa (Sadeleştiren:Ali Arslan), *Kısâs-ı Enbiyâ I-II*, İstanbul, Arslan Yayınları, 1977.
2. Niyazi Akı, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul, İstanbul Matbaası, 1960.
3. Kenan Akyüz, "Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri", *Türkoloji Dergisi*, C: II, S: 1 s. 3-264, Ankara, 1965.
4. Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 111, 1982.
5. M. Sunullah Arısoy, *Türk Mizah ve Hiciv Antolojisi*, İstanbul, Varlık Yayınları: 1285, 1967.
6. Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I-II*, İstanbul, MEB Devlet Kitapları, II. baskı, 1975.
7. Yahya Kemal Beyatlı, *Edebiyata Dair*, İstanbul, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları: 13, 1971.
8. ----------, *Eğil Dağlar*, İstanbul, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları, 1975.
9. ----------, *Mektuplar, Makaleler*, İstanbul, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları: 17, 1977.
10. Süleyman Hayri Bolay, *Türkiye'de Ruhçu ve Maddeci Görüşün Mücadelesi*, İstanbul, Yağmur Yayınları: 27, Fikrî Eserler: 14, 1967.
11. H. Basri Çantay, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm I-II-III*, Ahmet Sait Matbaası, 7. baskı, 1972-1973.

12. İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul, Dergah Yayınları, 1983.
13. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul, Minnetoğlu Yayınları, 1972.
14. Osman Nuri Ergin, *Türk Maarif Tarihi*, İstanbul, Eser Matbaası, C: 2, II. baskı, 1977.
15. Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul, Devlet Kitapları, 1000 Temel Eser, 1970.
16. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri*, Ankara, Birlik Yay. Koop. Yayınları Eğitim Dizisi: 1, 1985.
17. Mahir İz, *Tasavvuf*, İstanbul, Rahle Yayınları, 1969.
18. Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı I-II-III-IV*, İstanbul, 1968-1991.
19. Mehmet Kaplan-İnci Enginün, Birol Emil vd., *Devrin Yazarlarının Kalemiyle Millî Mücadele ve Gazi Mustafa Kemal I-II*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları: 379 Atatürk Dizisi: 3, 1981.
20. ----------, *Atatürk Devri Fikir Hayatı I-II*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları: 468 Atatürk Dizisi: 10, 1981.
21. ----------, *Atatürk Devri Türk Edebiyatı I-II*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları: 496, Atatürk Dizisi: 15, 1982.
22. Mehmet Kaplan, *Tanpınar'ın Şiir Dünyası*, İstanbul, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları: 1048, 1963.
23. ----------, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I-II*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1976; İkinci cilt: 1987.
24. Hasan Ali Koçer, *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*, İstanbul, Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları: 12, 1970.
25. ----------, *Türk Millî Eğitim Teşkilatı I*, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları: 103, 1972.
26. Agâh Sırrı Levend, *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*, Ankara, TDK Yayınları, 1972.
27. Berna MORAN, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İstanbul, Cem Yayınevi, 1974.
28. M. Orhan OKAY, *Beşir Fuad*, İstanbul, Hareket Yayınları: 18, Fikir ve Kültür Tarihimiz: 1, 1969.
29. Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, Ankara, Selçuklu Tarih ve Medeniyeti Enstitüsü Yayınları: 1, 1971.
30. Yılmaz Öztuna, *Büyük Türkiye Tarihi (8 cilt)*, İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1976.
31., Necla Pekolcay-Selçuk Eraydın, *İslâmî Türk Edebiyatı I-II*, İstanbul, İrfan Yayınevi, 1975-1976.
32. İsmail Habib Sevük, *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Maarif Vekaleti Neşriyatı: 62, 1340 /1925.

33. Ahmet Hamdi Tanpınar, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 1976.
34. ----------, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, İstanbul, Devlet Kitapları Çağdaş Türk Yazarları Makale Serisi: 1, 1969.
35. Ali Nihad Tarlan, *Edebiyat Meseleleri*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, Yayın No: 169, Kültür Serisi: 35, 1981.
36. Sadık K. Tural, *Şahsiyetler ve Eserler*, Ankara, Ecdâd Yayınları: 9, Edebiyat Bilimi Serisi: 3, 1993.
37. Hilmi Ziya Ülken, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi I-II*, İstanbul, Selçuk Yayınları: 5, 1966.
38. R. Wellek-A. Warren (Çev: Ahmet Edip Uysal), *Edebiyat Biliminin Temelleri*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1983.
39. Suud Kemal Yetkin, *Edebiyatta Akımlar*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1967.
40. ----------, *Şiir Üzerine Düşünceler*, İstanbul, Varlık Yayınları, 1969.
41. ----------, *Estetik Doktrinler*, Ankara, Bilgi Yayınları: 147, 1972.

RENKLER

Gül yaprağı gibi
Renklerin aksi.
Kırık vazonun etrafına dökülmüş.
Ne kadar solgun!
Rengini sanki nazlı bir peri
Almış götürmüş.

Su damlaları üzerinde nilüferlerin;
Kırmıyor renkleri ışıktan,
Belki gözlerimiz farketmiyor,
Yaşarmış ağlamaktan.

Tabiat menbaı su akıyor..
Etrafta uçan kelebekleri,
Yeşili, sarıyı, beyazı,
Bütün renkleri
Onun yükselen buğusu
Saklıyor
Bilmem neden?
Belki de füsununu
Gizlemek istemesinden.

Lâlelerin, fullerimn, nergislerin,
Şiirleşmiş rengi nerde?
Belki eski tarih kitabının
Yaprakları arasında
Çürümüş menekşede.

Reha Uğur ASYA,
Çukurova, Şubat 1947, Sayı:7.

KAÇAK

Bu yaylada erken esen rüzgâr
Eskiden böyle yakmazdı;
Ağaçların terini kurutur,
Çobanın mağrasına kaçan
Kızı anlatır,
Ama böyle terletmez,
Yakmazdı.
***
Şimdiki sıcaklığına kanma
Eskiden bu sularda
Kınalı ayaklar yıkanmazdı,
Yaylanın donmuş kanıydı,
Soğuktu,
Kar suyuydu,
Düşünce tepesine biriken karın
Harmanıydı bu.
***
Sen hakkı ara
Hak seni arasın dağlarda
İnandıramasan da inan ki;
Cana can gerekti
Sen tektin;
Karşındaki de tekti
Böyle istemiş Tanrı
Onu toprak,
Seni dağlar
Bağrına çekti.
***
Sonra
Devriyeler yaklaştı,
Yakınlar yavaş uzaklaştı,
Rüzgâr sırtını yakmaya,
Sular ısınmaya başladı
***
Ağaçlar uzak...
Evler uzak...
Issız bir alan ki
Bir sen,
Bir devriyeler,
Kayalar siper
***
Güneş nazlanır
Mavzer sızlanır
Artık bıçak kınından çıktı
Dönülmez,
Artık saat,
Sınırını aştı yiğidim,
Çoktan aştı...

Kemal Koray (ASYA)
Türk Yurdu, Mart 1962, Sayı: 282

Ek: 22- Oğulları Reha Uğur ve Kemal Koray'ın Birer Şiiri.

DİZİN

1. Sanatçılar, Tarihî, Dinî-Tasavvufî Şahsiyetler

A.Aydın Baydur 36
Abdullah Satoğlu 39
Abdülhak Hâmid (Tarhan) 158
Abdürrezzak Efendi 21
Aclan Sayılgan 90
Açıksözcü Hamdi 23
Açıksözcü Hüsnü 23
Ahmet Bican Ercilasun 36
Ahmet Hamdi Tanpınar 62
Ahmet Hâşim 233, 272, 274
Ahmet Hikmet Müftüoğlu 127
Ahmet Kabaklı 101
Ahmet Kutsi Tecer 32
Ahmet Remzi Akyürek 25
Ahmet Tufan Şentürk 39
Ahmed Yesevî 462
Akçuraoğlu Yusuf 127

Bâkî 418, 465, 479-481
Barbaros 444, 465, 475, 477-478, 497
Basri İmece 39
Battal Gazî 475
Beatris 379

Cahit Sıtkı Tarancı 420
Canbolat (Bey) 207
Cemal Bingöl 180

Dede Korkut 155, 466
Deli Dumrul 466, 481

Elif 108, 111, 158, 406, 482
Emin Efendi 50
Emine Işınsu 36, 42-43, 71, 78

-A-

Âkil Muhtar 127
Alfred Adler 66
Ali Cânib (Yöntem) 128, 137
Ali Ekrem (Bolayır) 64, 126
Alparslan 475, 477-478, 498
Âmine Hatun 440
Âsiye Hanım 517
Âsiye (Hatun) 440
Aslı 90, 155, 207, 252, 317, 332-333, 394, 398, 400, 409, 482-485
Âşık Veysel 298, 475
Atatürk (M.Kemal) 475, 477-478
Atillâ 462
Azmizâde Hâletî 206
Azmi Güleç 35, 481
Azrâ 332, 398, 482

-B-

Behçet Kemal Çağlar 475
Bilâl-i Habeşî 440
Burla Hâtun 155
Bünyâmîn 214, 328

-C-

Cemal Güvenç 180, 476
Cemal Yeşil 205
Cezmi Türk 32

-D-

Diyojen (Romen) 498

-E-

Emrah 482, 484
Enis Behiç (Koryürek) 138, 140, 154, 268

Enver Kemal (Türk Kemal) 23, 124, 126
Ercüment Batanay 476
Erzurumlu İsmail Hakkı 206
Esrar Dede 206
Evliya Çelebi 382
Eyyub Sultan 159, 444

-F-

Faruk Nafiz (Çamlıbel) 137-138
Fatma Zehrâ Hanım
Fâtih 159, 164-165, 225, 243, 340, 442, 444, 467, 469, 475, 477, 479, 497-498
Fazıl Hüsnü Dağlarca 267
Fazlı Meto 114
Ferhad 358, 481-482
Ferid 29
Fethi Gözler 36
Fevziye Abdullah Tansel 36, 39
Feyzi Halıcı 35
Fırat Asya (Argeşo) 13, 16, 32, 41, 88-89, 179
Fir'avn (Firavun) 440
Fuzûlî 479

-G-

Galip Erdem 35
Genç Osman 466
Gevher 175
Gina (Lollobrigida) 379
Göktürk Mehmet Uytun 40
Gülfem Hanım 21-22, 50, 58
Günay Kut 127
Güzide Taranaoğlu 39, 475

-H-

Hacı Ârif 19
Hacı Bektâş-ı Velî 465
Hacı Emin 50
Hakkı Mahmut Soykal 25
Hala Sultan (Ümmi Haram) 440, 470
Halide Nusret Zorlutuna 36
Halit Fahri Ozansoy 36, 137
Halîl 530
Halil Soyuer 35
Haluk İpekten 206
Hamdullah Suphi Tanrıöver 128
Hamit Salih Asyalı 30
Hasan Ali Koçer 22
Hasan Âli Yücel 27-28
Hasan Basri Çantay 448
Hasan Kaya Manioğlu 73, 475
Hâtem 482
Hatice Semiha Hanım 24, 26, 77, 402
Havva (Ana) 155, 279, 336, 398, 406, 440
Hayyam 174
Hz. Âdem 155, 439-440
Hz. Ali 385, 440-441
Hz. Ayşe 326, 440
Hz. Danyal 440
Hz. Dâvûd 440
Hz. Ebubekir 327
Hz. Eyyûb 439-440
Hz. Hamza 341-342, 440
Hz. Hasan 440
Hz. Hatice 440
Hz. Hızır 440
Hz. Hüseyin 440
Hz. İbrahim 439-440
Hz. İsa 440-441
Hz. İsmail 440
Hz. Muhammed 438-440
Hz. Musa 440
Hz. Nuh 440
Hz. Osman 440
Hz. Ömer 440
Hz. Süleyman 440
Hz. Yahya 439
Hz. Ya'kub 440
Hz. Yûnus 440
Hz. Yûsuf 156, 439

Hind 341, 440
Ho Şi Min 86
Hürmüz 482
Hüseyin Efendi (Hoca) 21
Hüsn 163-164, 284, 482

-I-

Itrî 306, 476, 479

-İ-

İbrahim Tevfik (Tevfik Hoca) 19, 21, 50
İlhan E. Darendelioğlu 87
İlter Veziroğlu 34
İskender 482
İsmail Habip Sevük 124, 432
İsmail Hakkı Baltacıoğlu 35
İsmail Hakkı Uzunçarşılı 124
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu 40
İsmet Vahit Güney 180

-K-

Kanunî Sultan Süleyman 465
Kara Fazlı 206
Kapusuz Hacı Ahmet 19, 25
Kapusuzoğlu Moiz 25
Kayışzâde Osman 436
Kemal Dağlıoğlu 27
Kemal Edip Kükçüoğlu 178
Kemal Koray Arın (Asya) 24, 121
Kenan Özbel 180
Kerem 156, 252, 303, 317, 332-333, 398, 482-485
Kerrâ 175
Konstantin 498
Köroğlu 155-156, 464, 467, 475, 497
Kürşad 109, 462

-L-

Lala Sultan (Lala Mustafa Paşa) 470
Leylâ 209, 214, 239-241, 252, 263-264, 281, 284, 291, 302, 318, 332, 344, 348, 379, 397-400, 408-409, 437, 481-484

-M-

Mahmud Celâleddin Paşa 206
Mahmut Kibaroğlu 32
Makarios 282
Mansûr 330
Marilin (Monroe) 303, 379
Mecnun (Kays) 156, 209, 240, 303, 332, 398-399, 482-484
Mehmed Akif Ersoy 124
Mehmed Ali Tevfik 127
Mehmed Behçet (Yazar) 23
Mehmet Çınarlı 39
Mehmed Emin (Yurdakul) 62, 126-130, 132-133, 137, 491, 495
M. Fevzi Efendi 21-22
Mehmet Kaplan 15
M. Necmettin Hacıeminoğlu 13, 16, 222
Meryem 440-441
Mesut Erdem 180
Mete (Han) 462
Metin Nuri Samancı 35, 119
Mevlânâ 153, 175, 215, 252-253, 279, 282, 290, 300, 305-306, 312, 431, 452-457, 465
Mihrî 475, 482
Mithat Cemal (Kuntay) 160
Molla Câmî 177
Molla Kaasım 457
Muharrem Ergin 287
Murat Asya 16, 41
Mustafa Necati Bey 23, 124-125

Mustafa Şekip Tunç 492
Müjgân Cumbur 35

-N-

Nâbî
Naci Kazan
Namık Kemal
Nazım Hikmet
Nejdet Sançar
Necip Âsım
Necip Fazıl
Necmettin Halil (Onan)
Münir Nureddin (Selçuk) 479
Nedîm
Nesîmî 330, 481
Neyzen Tevfik 276, 475
Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu 35, 481, 495
Nizamettin Onk 39
Nûriye Hanım 517

-O-

Oğuz (Kağan) 32, 167, 191-192, 242, 462, 466, 475-476
Orhan Gazi 475
Orhan Seyfi Orhon 137
Orhan Şâik Gökyay 124, 126-127, 130
Osman Atilla 35, 39
Osman Gazi 61-62, 125, 130, 133, 135, 142, 159, 478
Osman Nuri Ergin 22

-Ö-

Ömer Seyfeddin 476

-R-

Recâî Efendi 19, 22, 49, 120, 138, 517-519
Recâîzâde Ekrem 123
Recep Peker 115
Refet Körüklü 36
Reha Uğur (Asya) 24, 26, 121, 402
Remzi Oğuz Arık 32
R.Wellek-A.Warren 221, 257, 513
Reşat Güçlü 32
Ruşen Eşref Ünaydın 122
Rüveyde Hanım 21

-S-

Sabbah 482
Sabri Esat Siyavuşgil
Sadık K.Tural
Salur Kazan 155, 462
Sârâ 398, 400, 482
Sedat Barın 32
Selahaddin Eyyûbî 440
Selmân-ı Fârisî 440
Selvihan 482, 484
Seniye Hanım 29
Selim Serçe 32
Sevim Şenli 171
Servet Asya 26, 28-29, 34, 37-38, 40, 42, 71, 77-78, 89, 95, 107-108, 179, 402
Sinan (Mimar) 207, 243, 314, 436, 446, 465-466, 476, 479-480
Sinan Paşa 84
Sinan Tekelioğlu 32
Sultan Abdülhamit 123
Sultan Veled 306
Suna 482, 484
Süleyman Çelebi 445

Süleyman Nazif 82, 158, 298

-Ş-

Şadiye Hanım 21
Şemsi Başkurt 180
Şems (Tebrizî) 215, 371, 457
Şerif Muhiddin (Targan) 479, 481
Şevket Kutkan 43
Şevki Sevgin 476
Şeyh Gaalib 163-164, 306, 457, 475
Şeyh Şamil 310, 462, 475
Şîrîn 110, 358
Şvede (ressam) 180

-T-

Tahir 482
Talât S. Halman 178
Tambûrî Cemil 331
Tevfik Coşkun 32
Tevfik Fikret 222, 233, 274, 310, 476
Turgut Reis 352

-U-

Udî Nevres 331
Ulubatlı Hasan 325, 466, 473, 475
Uruz Bey 155

-Ü-

Üçüncü Selim 476

-V-

Vâlâ Nureddin 492
Vâmık 332, 398, 482
Veled Çelebi (İzbudak) 127

-Y-

Yahya Akyüz 22
Yahya Kemal 82, 131, 138, 160, 229, 233, 249-250, 267-268, 270, 272, 343-344, 422, 465, 475, 479-481, 492, 494-495
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Yaşar Faruk İnal
Yaşar Nabi
Yavuz Bülent Bakiler 13, 25-26, 33, 35, 39, 43, 46, 78, 80, 108, 230, 435, 475
Yavuz Sultan Selim 475, 477, 497
Yesârî M.Es'ad
Yıldırım 35, 481, 495
Yılmaz Öztuna 47
Yunus Emre 33, 457, 460
Yusuf Ziya Ekinci 32

-Z-

Zeki Akçalı 32
Zelîhâ (Züleyhâ) 214, 307, 328, 333, 384, 399, 482-483
Ziya Gökalp 62, 127-133, 137, 475, 491, 495
Ziya İlhan Zaimoğlu 28, 147, 451, 475
Ziya Paşa 75
Zühre 281, 371, 482

2. Yer Adları (Yerleşim Yerleri, Ülkeler, Yeryüzü Şeklilleri vb.)

-A-

Abva 326, 360-361
Adana (Seyhan) 24-26, 28-32, 35, 37-38, 40, 46, 103-104, 106, 108-109, 114, 144, 179, 211, 345, 351, 360, 384, 489, 493
Afganistan 361
Afyon 46, 360, 385, 445
Ağrı (Ararat) 193, 334, 346-347
Ahıska 46
Akçay 353
Akdeniz 282, 320, 335, 350, 385, 467
Akkâ 29
Aksu (ırmağı) 254
Allahuekber (dağları) 345
Almanya 36, 361, 445
Amman 131
Ankara 23, 33-34, 36-37, 39, 46, 66, 95-100, 104-106, 108, 114, 125, 127, 221, 257, 270, 338, 360, 443-444, 489, 493
Antalya 46, 108, 254, 383
Aral 350
Arda 351, 462
Ardahan 46
Arnavutluk 46
Aspendos 339
Asya 30-31
Avrupa 30, 36, 47, 74, 98-100, 104, 158, 206, 208, 281, 350, 410, 419, 448, 466, 469, 495
Avşa 338, 360
Azgur 46

-B-

Bağdat 46, 360, 466
Bakü 46
Balıkesir 46, 108
Bandırma 46
Belh 360-361
Berlin 419
Beyrut 31
Bingöl 180, 284-285, 360, 460
Bizans 159, 314, 318, 324-325, 361, 473
Bolu 22-23, 50, 119, 180, 418, 489
Buhara 360
Bulgaristan 36
Bursa 46, 130, 257, 349, 444-445, 464
Bülbül Adası 337, 351

-C-

Ca'ber 360-361

-Ç-

Çanakkale 13
Çanakkale Boğazı 48
Çatalca 19, 21, 24, 50, 360, 383, 489
Çırmıktı (Yeşilyurt) 183, 360
Çin 361
Çukurova 31-32, 108, 348, 350, 360, 382

-D-

Dicle 302, 353
Diyarbakır 27-28, 489
Doğu Türkistan 361, 467
Düden Çayı 254, 388

-E-

Edirne 29-32, 40, 46, 48, 98, 108, 144, 179, 257, 274, 285, 319, 337, 351, 360, 377, 385, 442-444, 467, 489
Edremit 46

Efes 339
Endülüs 360-361
Erciyes 207, 334, 345, 479
Erdek 192, 338, 360
Eskişehir 33, 46, 360, 384, 443, 489
Estergon 179, 222-223, 462

-F-

Fethiye 46
Fırat 13, 16, 26, 28, 32, 41, 88-89, 95, 108, 179, 309, 350, 402
Filistin 21, 29, 31, 107, 131, 348

-G-

Galata 25
Girit 45-46, 320, 462
Girne 360, 385
Göksu (ırmağı) 350, 353
Gönen 46

-H-

Halep 46
Halıcıoğlu 25
Hamburg 360-361, 385
Haseki 22, 119
Hatay 80
Hayber 360-361
Heybeliada 339
Hindistan 131, 361
Hollanda 361, 385

-I-

Irak 131
Ilgaz (dağları) 127, 419
Isparta 279

-İ-

İnceğiz 19, 21, 50
İngiltere 80
İsrail 361
İstanbul 19, 21-26, 46-48, 50, 61-62, 87, 94-108, 119, 127-129, 138, 144, 159-160, 176, 180, 207, 211, 225, 229, 249, 287, 324, 338, 348, 360, 384, 443-444, 465, 477-480, 486, 489, 491-493, 497-498
İsviçre 36, 385
İzmir 46, 62, 108, 127, 130, 135, 360
İzmit 46
İznik 339

-K-

Kâ'be 453
Kafkaslar 462
Kafkasya 361
Kanlıca 422
Kapusuz köyü 19, 25
Karacabey 46
Kars 46, 344, 360, 443
Karşıyaka Mezarlığı
Kastamonu 22-23, 50, 58, 61, 63, 94, 108, 119, 124-127, 129, 138, 140, 144, 180, 211, 384, 418, 471, 489-492
Kayseri 207, 384, 444, 479
Kerkük 281, 360-361, 383, 461-462, 467
Kıbrıs 34, 43, 72, 80, 83, 96, 102, 111, 162, 180, 207, 278, 289, 294-295, 298, 304, 320-321, 335, 341, 353, 357-358, 361, 374-375, 405, 417-418, 433, 445, 461-462, 467-470, 484, 486-487, 489
Kırklareli 46
Kızılırmak 339, 353

Kocamustafapaşa 19, 22
Konya 211-212, 215, 264, 295, 312, 316, 348, 360, 385, 444-445, 452, 455
Kore 87, 361

Lefkoşe 360-361, 443, 462

Macaristan 36, 361, 401, 444, 462
Magosa 207, 385, 445
Malatya 27-28, 108, 183, 351, 382, 384, 459, 489, 493
Malazgirt 344, 361, 478, 497-498
Manavgat (çayı) 254, 388
Manisa 360, 383, 385
Maraş 130
Marmara 338, 350
Medine 327, 360-361

Nakkaş köyü 21, 50
Nemrut Dağı 282, 299

Oğuzeli 462

Örçünlü köyü 21-22, 50

Rodos 335, 462
Rumeli 46-47

Safranbolu 21
Sakarya (ırmağı) 336
Sakız 320
Samsun 360
Sarıkamış 46, 324, 339
Sâve 325, 327
Semâve 325, 327
Semerkand 360-361, 462

Şam 46, 327, 360

Köln 360-361, 385
Kudüs 46, 360-361, 443
Kuşadası 46
Kütahya 46, 443-444

-L-

Lüleburgaz 46

-M-

Mekke 327, 360, 443
Meraga 372
Meriç 336-337, 350-351, 462, 467
Mersin 21, 172, 383
Mısır 131, 361
Midilli 45
Mohaç 464
Moskova 492
Mudanya 46
Münih 360-361, 448

-N-

Nil 350
Niş 360-361

-O-

Orta Doğu 82

-Ö-

-R-

Rusya 80, 361

-S-

Seyhan (ırmağı) 32, 103, 147, 335-336, 350-351, 353, 451
Sibirya 361
Sînâ 348
Sivas 339, 360, 384, 444
Söğütlüçeşme 24
Suadiye 24
Sudan 131, 361

-Ş-

Şumnu 360

-T-

Tanrıdağı (Tiyanşan) 149, 277, 345
Tebriz 251
Tekirdağ 46
Tırnova 360-361
Tokat 19, 359-360, 385
Toroslar 32, 259-260, 345
Trakya 30, 319
Trodos 172, 345, 462
Tuna 169, 189-190, 336, 350-351, 462, 467
Tunca 337, 350-351, 462, 467
Turfan 360-361, 462

-U-

Uşak 46

-Ü-

Üsküp 360-361, 462

-V-

Vardar (ırmağı) 467
Varto 256, 360, 369
Venedik 360-361
Vistül 467
Viyana 158, 360-361, 462

-Y-

Yassıada 339, 360, 486
Yazı köyü 21
Yemen 324, 361
Yeşilırmak 232, 353
Yugoslavya 36
Yunanistan 46
Yusufpaşa 22, 48

-Z-

Zigetvar 360-361, 462
Zonguldak 46

3. Edebî Eserler (Akımlar, Resmî Kurum ve Kuruluşlar, Milletler, Önemli Tarihî Olaylar-Devirler vb.)

-A-

Acem(ler) 381
Açıksöz Gzt. 23, 59, 61-62, 65, 68, 108, 124-126, 129, 133, 139, 142, 471
Ak Destan 131-132
Alman(lar) 381
Anadolu Ajansı 24
Ankara Numune Hastanesi 36-37
Arap(lar) 210, 229
Arûza Vedâ 137
Asr-ı Saâdet 306, 326
Aydın Kızları 132

-B-

Balkan Harbi 22-23, 46-48, 50, 123, 128, 489
Balkanlılar 47
Başak (dergisi) 35, 108, 317, 371, 406
Bedir 308, 371
Beş Hececiler 137-138, 229, 495
Birinci Dünya Harbi 23, 46, 119, 123, 128, 144

Büyük Millet Meclisi (B.M.M.) 33
Bolu Sultanisi 22, 119
Bulgar(lar) 46-47, 50
Bursa'da Zaman 464
Bülbül (Akif'in şiiri) 337, 351, 367

-C-

Cumhuriyet 123, 315, 499
Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı 508

-Ç-

Çağrı dergisi 34, 108
Çek(ler) 410
Çinli(ler) 381

-D-

Damla dergisi 108, 318
Dede Korkut Kitabı 155
Defne 22, 27, 35-36, 95-99, 104-106, 109, 119-120, 144, 149, 188-191, 193, 196, 199, 230
Demokrat Gzt. 106, 108
DP (Demokrat Parti) 28, 32, 115
Dergâh dergisi 229, 492
Dil Kurumu 267
Doğrusöz Gzt. 124
Doksanüç Harbi 45, 47

-E-

Edebiyata Dair 229, 249
Edebiyat Cemiyeti 42
Edebî Türkçülük 229
Eflatun dergisi 32, 35, 73
Ermeni(ler) 45-46
Eski Şiirin Rüzgârıyle 268, 270, 272
Eylül Sonu 422

-F-

Fecr-i Âtî 23, 48, 109, 141, 199, 305, 491, 493
Fransız(lar) 45, 46, 431, 492, 494

-G-

Garipçiler 461, 493
Genç Kalemler 128
Gençlik mecmuası 61
Göktürk(ler) 40, 462
Göl Saatleri 131, 272
Görüşler dergisi 26, 35, 108, 351

-H-

Hisar dergisi 26, 29, 38, 40, 78, 107, 109, 178, 179
Hisar Şairleri 178
Hun(lar) 462, 466
Hüsn ü Aşk 482

-İ-

İkinci Dünya Harbi 27, 123, 385
İkinci Hececiler 495
İkinci Meşrutiyet 63
İkinci Yeniler 237
İlyada 191
İngiliz(ler) 46, 119
İslâmcılık 63, 127
İstiklâl Harbi 48
İtalyan(lar) 46
İtiraflar 122

-K-

Kalem dergisi 28-29, 32, 109, 145, 319
Kara Destan 130, 132
Kastamonu Sultanisi 22, 119, 124

-L-

Leh(ler) 410

-M-

Macar(lar) 462
Makedonya İhtilali 46
Malazgirt Meydan Muharebesi 478, 498
Mesnevî 177, 253
Meş'ale dergisi 375, 377
Mevlid 156-157, 303, 436, 448
Millî Edebiyat Dönemi 131, 199, 493
Millî Mücadele 489
Mi'râc 318, 439
Mondros Mütarekesi 46
Moskof 30

-N-

Nâyîler 491
Nev-Yunânîler 491

-O-

Oğuz Destanı 192
Oğuz(lar) 32, 167, 191-192, 242, 462, 466, 475-476
Osmanlıcılık 63, 127

-P-

Piyâle 356

-R-

Refref 263-264, 436, 439
Rubâîler (Yahya Kemal) 272
Rumen(ler) 410
Rum(lar) 43, 320, 405
Rus(lar) 45, 401

-S-

Safahât 160
Sanat Derneği 36
Selçuklu(lar) 462
Servet-i Fünûn Dönemi 48
Sokak Kızı Piraye 121
Süleymaniye'de Bayram Sabahı 321

-Ş-

Şeb-i Arûs 39, 162, 455

-T-

Ta'lîm-i Edebiyat
Tanzimat Dönemi
Tazarrû'-nâme
TRT 43, 193
Toplumcular
Toprak dergisi 35, 38-39, 94, 97, 102, 109, 157, 161-162, 166, 172, 174, 193, 196, 208, 210, 217, 232-233, 239-241, 243, 265-266, 273-274, 284, 290, 300, 313, 338, 341, 389, 433, 439, 456, 460, 467, 471, 478-479
Töre dergisi 25, 42-43, 46, 78, 80, 82, 90, 104, 109, 119, 123, 125, 144,

187, 194-195, 205, 230, 267-268, 459
Trablusgarp Harbi 46
Tukyu(lar) 462
Türkçe Şiirler (M.Emin) 128
Türkçülük 63, 81, 86, 127-128, 229, 494
Türk Derneği 127-128
TBMM 32
Türk Ocağı 128
Türk Yurdu dergisi 109, 128

-U-

Uygur(lar) 167, 462

-V-

Vahdet-i Vücûd 85, 451
Vâridât-ı Süleyman 154, 268

-Y-

Yaban 56
Yahudi(ler) 29
Yeni Lisan 128, 132, 491, 494
Yeraltı Cenneti 121
Yunanlı(lar) 46
Yusufpaşa Gülşen-i Maarif Rüşdiyesi 22, 48
Yüksek Muallim Mektebi 22, 24, 94, 144, 180